

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII
БРОЈ 780
10. децембар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

ГВОЗДЕНА РУКА

Када су 1437. године плаћене убице грофа Етола покушале да продр у собу шкотског краља Јакова I да би га убили, млада Кејт Да

глас прозвукла је руку кроз гвоздене карике кроз које се провлачи греда за затварање врата, и тако задржавала убице све док јој кроз уски отвор између врата нису мачевима пресекли руку. Њена храброст и жртва били су узалудни. Плаћеници грофа Етола убили су те ноћи краља Јакова.

НЕДЕЉИВИ

Постојање атома наслућено је још у античко доба. Грчки филозоф Демокрит (470 — 350. пре наше ере) први

је покренуо питање о унутрашњој структури материје. Дотле се мислило да сваку ствар чине само четири основна елемента — вода, земља, ватра и ваздух. Демокрит је, међутим, био убеђен да и ти елементи морају бити састављени из ситних честица које је он назвао атомима, што у преводу значи „недељиви“.

„ЖИВЕ“ ИГРАЧКЕ

Играчке чији поједини делови могу да се покрећу старе су већ четири хиљаде година.

У музеју града Лајдена у Холандији, чува се играчка из старог Египта која представља човека који меси тесто.

У ОВОМ БРОЈУ:

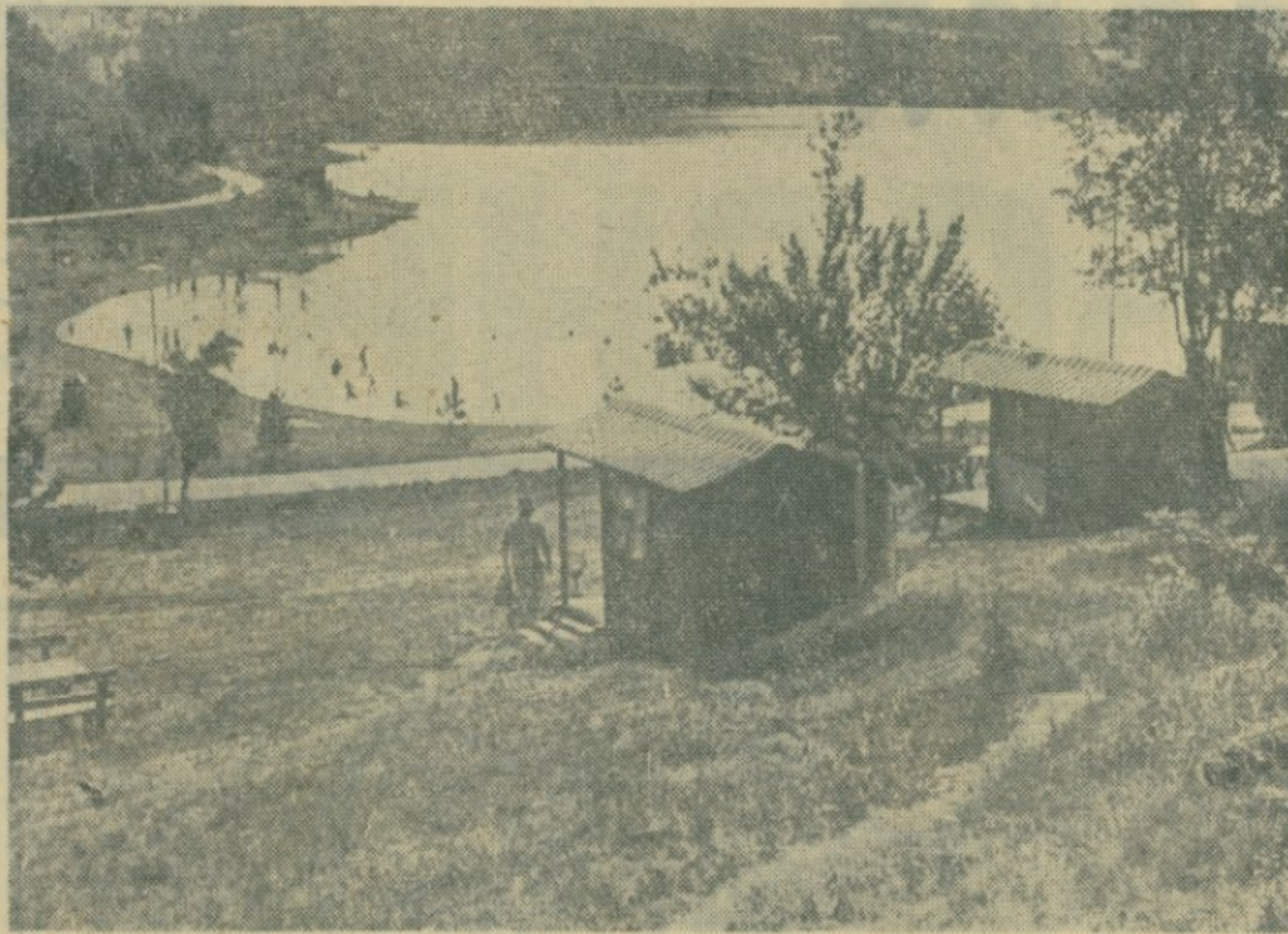
ЧИКА ЉУБА У ПАРИЗУ
НАЈВРЕДНИЈИ РАТНИ СНИМАК
ЗВИЈДУК — ПРИЧА
У НЕОБИЧНОМ СВЕТУ
СИЈУШНОГ
ШАХ
АНЕДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ
НАЈЧУВЕНИЈИ ЛОНАЦ НА СВЕТУ

Кроз нашу
земљу

БОРСКО ЈЕЗЕРО

На Брестовачкој реци, левој притоци Црног Тимока, на месту ушћа Маредове реке у Ваља Жони, 1959. године подигнута је бетонска брана и створено мало вештачко језеро. Језеро је због близине рударског града Бора добило име — Борско. Бетонска брана, висине 50, а дужине 175 метара омогућава акумулацију од преко 11 милиона кубних метара воде. При највишем нивоу по вршина Борског језера је 30 хектара, а највећа дубина у близини бране — 51 метар. Приликом стварања језера вода је потопила делове долине река Ваља Жони и Маредове реке и доње делове мањих притока, те језеро има необичан облик и врло разуђену обалу. Посебно разуђеношћу одликује се северозападна обала на којој се јасно запажа неколико малих залива и ртова.

Вода Борског језера се специјалним каналом одводи до постројења у Бору и ту користи у индустријске сврхе. Борско језеро је повољно и за купање. Вода је у току лета доста топла и омогућаје купање од јуна до септембра. Уређена је и пространа бетонска плажа, а за туристе који на језеру дуже бораве изграђено је десетак камп-кућица и веома леп и простран хотел — Дом топионичара Рударско топионичарског базена Бор. Борско језеро је богато риба-

ПОГЛЕД НА КАМП-НАСЕЉЕ И ПЛАЗУ НА БОРСКОМ ЈЕЗЕРУ.

ма, те га посећују бројни риболовци из Бора и околине. За вођу по језеру туристима стоји на располагању неколико спортских чамаца. У току зиме језеро се заледи.

Поред основне намене, снабдевања Бора водом, језеро постаје важан туристички објекат. Ускоро ће се на обалама овог малог језера изградити стотине камп-кућица и оно ће

постати прави центар за одмор становника Бора, града који је познат по отровним гамама, који га засипају из бројних индустријских постројења.

СЛОНОВИ И МИРИСИ

Кроз улице града кретала се, рекламирајући представе неког циркуса, поворка слонova. Деца су трчала за слоновима а они су важно корачали не обраћајући пажњу на пролазнике. Наједном, без неког видног разлога, слонovi су јурнули на отворен излог једне парфимеријске радње и за тили час га потпуно демолирали.

Спроводници слонova брзо су решили тајну. Разгледајући разбијене бочице открили су међу њима и бочицу с марком омиљеног мириса циркуске украјителке слонova. Тога дана она се осећала лоше и није могла да прати своје питомце и љубимце. Осетивши познати мирис слонovi су јурнули на радњу

тражени у њој своју госпођарицу.

АНЕГДОТЕ

БОДЉИКАВЕ ЉУБАЗНОСТИ

У току неке ватрене препирке неки Волтеров противник назва филозофа идиотом.

Волтер, насмејан, погледа противника и рече:

— Драги пријатељу до сада сам сматрао да сте паметан човек. Ви, међутим, мене сматрате идиотом. Највероватније је да смо се обојица преварили.

ГДЕ ДА ИХ НАЂЕМ?

Француски писац Анатол Франс примајући на посао младу стенодактилографкињу упита:

— Рекли су ми да доста добро стенографишете?

— Да. Сто тридесет речи у једном минути — одговори девојка.

— Сто тридесет речи у једном минути! — узвикну писац. — Али, побогу, девојко, где да их нађем.

ЛАКШЕ ЈЕ НАЦРТАТИ

Иља Јефимович Рјепин, познати руски сликар, приликом боравка у Паризу почео је да се бави фотографисањем, које је тада било у моди. Једном га пријатељи замолише да их за успомену фотографише. Рјепин се дуго мучно с гломазним апаратом. Пошто се добро ознојио под платеним покривачем старинског апарата, он га остави и рече:

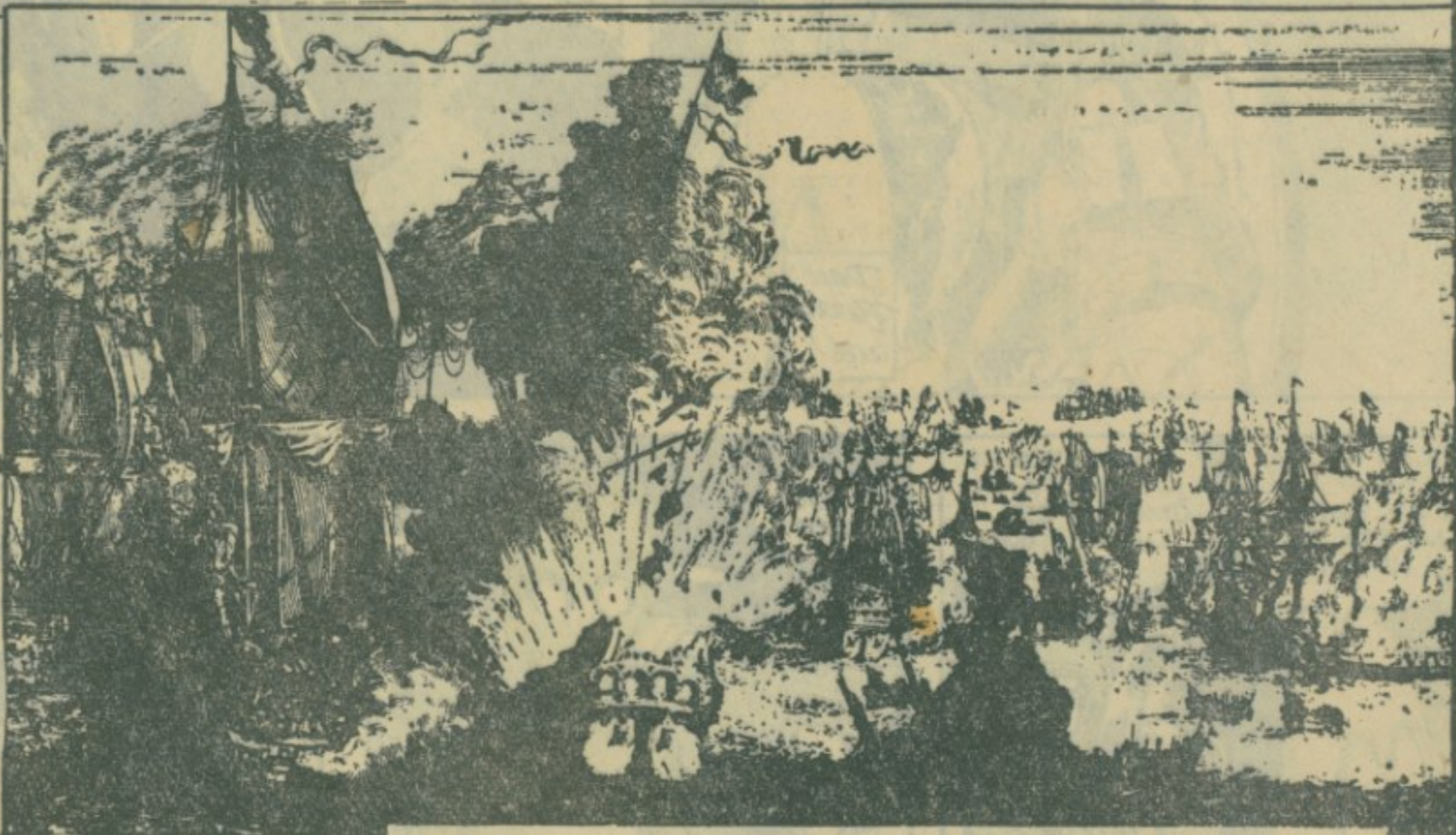
— Боље је да вас нацртам руком.

Ripley's — Веровали или не!

У ЧАСТ ДЕОЛАА ДОЛОМИЈЕА

/1750-1801/
ФРАНЦУСКОГ ГЕОЛОГА СМТАВ ЈЕДАН ПЛАЊИНСКИ ЛАНЦ У АУСТРИЈИ И ИТАЛИЈИ, КОЈИ ОБУХВАТА ПРЕКО 1.000 ВРХОВА, ДОБИО ЈЕ НАЗИВ ДОЛОМИТИ. ИАКО СЕ ОН НИКАД НИЈЕ УСПЕО НИ НА ЈЕДНУ ПЛАЊИНУ! ДОЛОМИТЕ ЈЕ ИЗВРШИО АНАЛИЗУ СТЕНА У ДОЛОМИТИМА.

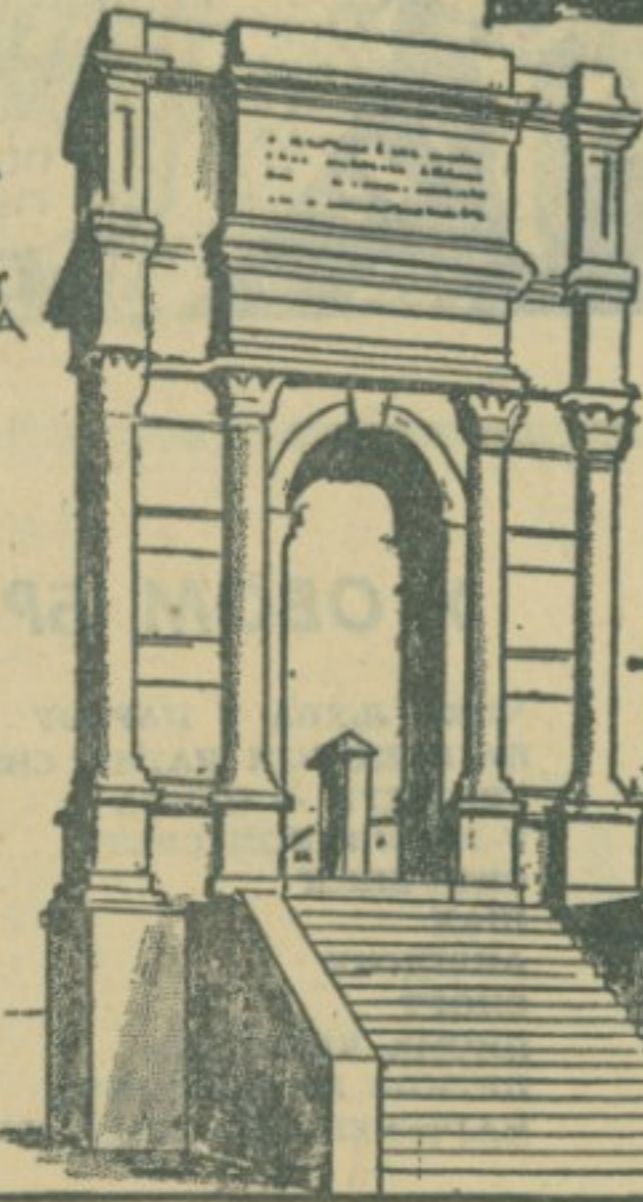

НАЈВЕЌА ПОШТАНСКА МАРКА

МАРКА ОД 25 ЦЕНТИ
ИЗДАТА СЕПТЕМБРА
1865. У ОАД,
ДУГАЧКА ЈЕ 9,
А ШИРОКА 5
САКТИМЕТРА

МАЛАЈСКА ЈАБУКА

СИЈИ ЦРВЕНИ ЦВЕТОВИ
ИЗБИЈАЈУ ДИРЕКТНО
ИЗ ОТАБЛА ЈЕДИНА ЈЕ
ХАВАЈСКА ВОЊКА
КОЈУ ЕВРОПЈАНИ
НИСУ ДОНЕЛИ НА
ОВА ОСТРВА

ТРАЈАНОВ СЛАВОЛУК

У АНКОНИ
ИТАЛИЈА/
САГРАЂЕН ЈЕ
БЕЗ МАЛТЕРА
И ИПАК СТОЈИ
ГОТОВО
1.900 ГОДИНА

НАЈНЕОБИЧНИЈА ПОБЕДА НА МОРУ У ИСТОРИЈИ!

НОРВЕЖАНИН КОРТ СИВАРТСЕН АДЕЛАР
/1622-1675/
ГЛАВНИ ЗАПОВЕДНИК МЛЕТАЧКЕ ФЛОТЕ
С ЈЕДИНИМ ЈЕДИНИМ БРОДОМ И 500 МОРНАРА
ПОБЕДИО ЈЕ ЧИТАВУ ТУРСКУ ФЛОТУ ОД 77
ГАЛИЈА И 40.000 МОРНАРА
МЛЕТЧАНИ СУ ПОТОПИЛИ 18 НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ГА-
ЛИЈА ОД КОЈИХ ЈЕ СВАКА БИЛА ВЕКА ОД ЊИХО-
ВОГ БРОДА-И УБИЛИ 5.000 ТУРАКА
/16. МАЈ 1654/

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved

КРАБА

MELLIA TESSELL. ЈА

БРАНИ СЕ НА ТАЈ
НАСИН ШТО У
ПРЕДЊИМ ПИПЦИ-
МА НОСИ ПО ЈЕ-
ДНУ ЦРВЕНУ МО-
РСКУ АНЕМОУ СМЈИ
ЈЕ УБОД ВЕОМА БОЛАН

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ТОБОГАН СКИЈЕРИНГ ТОЛКИНГ СКИДО СКИБОБ

Кoliko необичних назива, колико узбудљивих зимских спортова! У нашим крајевима они су готово непознати. Покаткад само сведоци смо тих узбудљивих трка снежним стазама на

филмском платну или телевизијском екрану. Тобоган се појавио први пут 1884. године у Сен Морицу у Швајцарској. Лансирали су га енглески туристи који су у својој земљи називају и скелетон. Постао је олимпијска дисциплина од зимске олимпијаде 1948. године у Сен Морицу. Код нас је познат под именом „боб“.

Најчувенија светска стаза за тобоган је Креста Ран. Дугачка је 1260 метара, широка метар и по а вијуга између литица и низ стрмени. Тобоган је име за мале челичне саонице дуге 90 до 130 сантиметара, а широке пола метра и високе свега 10 сантиметара. То су у ствари нешто измењене саонице канадских до мородаца. Тешке су 30 до 50 килограма. Возач лежи потрбушке и управља саоницама премештајући тежину тела и рамена. Кочи челичним шиљковима причвршћеним за врхове ципела. За доброг возача

важно је да спретно користи рамела и пребације тежину тела с једне на другу страну. Мада је његово лице удаљено свега неколико сантиметара од земље, он постиже брзину од 120 километара на час. Многи кажу да је за вођњу тобоганом потребно више храбрости него за падобранство.

Спортека дисциплина код које смучара по друму или равном терену вуче неко возило позната је код нас под именом скијеринг. Швеђани је зову скидкоринг, Норвежани скијеринг. Изумели су је Лапонци код којих ирвас вуче смучара по залеђеним језерима, рекама и друмовима. Дали су јој име толкинг. У јапанском месту Анио и у северном Сибиру скијеринг је далао средство за превоз људи и терета. За вучу као и у скандинавским земљама служе коњи. Скијерингом као спортом први је почео да се бави крајем прошлог столећа

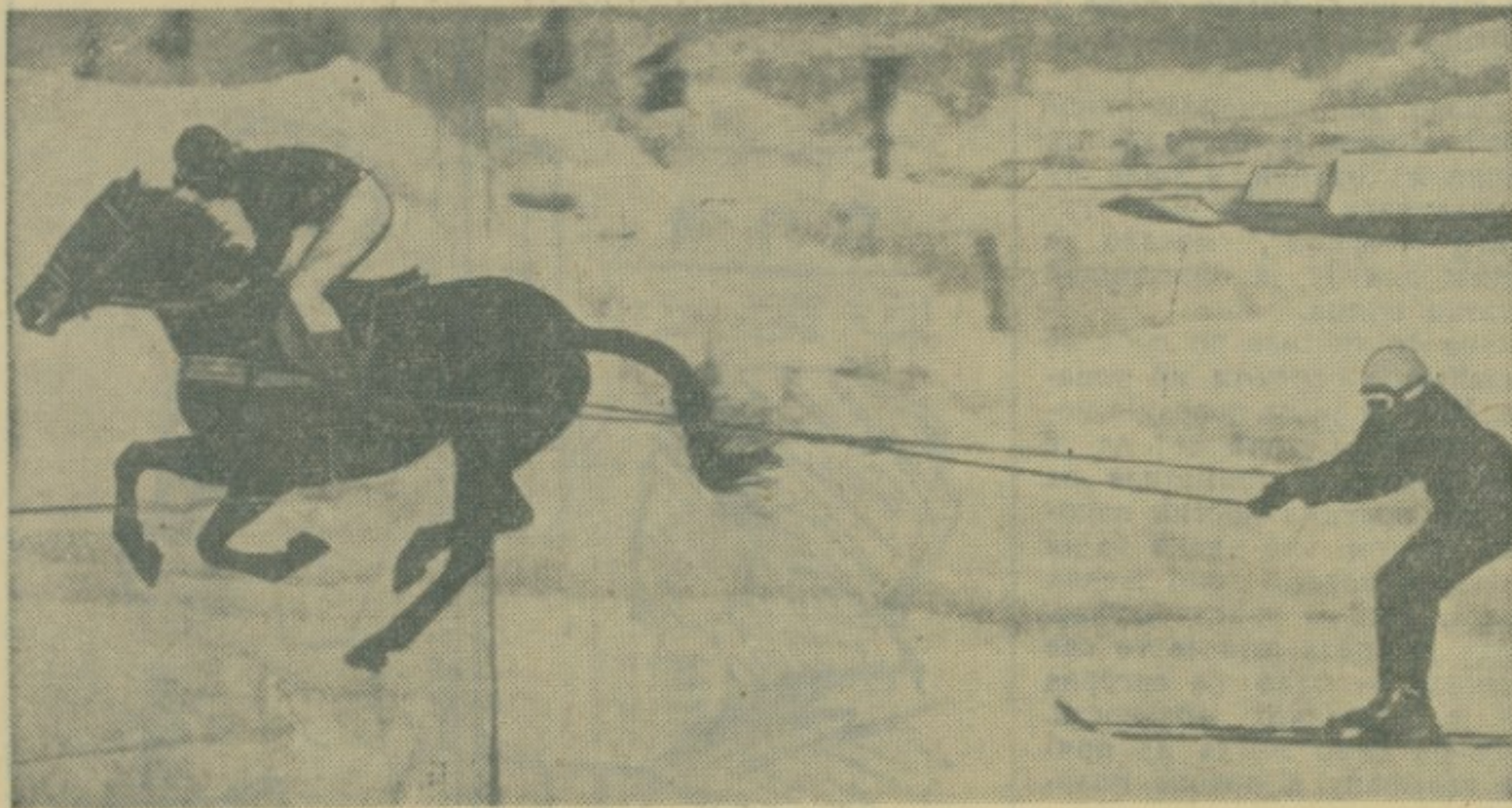

СПОРТ САМО ЗА ХРАБРЕ

норвешки коњички официр Гирстен. Скијеринг је најомиљенији у Шведској, алпским земљама и њиховим језерима.

Они који не воле да чују топот копита испред себе није мари за брзину, определили су се последњих година за скидо. Тај зимски спорт има највише присталица у Канади. Коњ је замењен малим снежним мотоциклом. Мотором који покреће гусенице управља се помоћу дугачких ручица. Скид развија брзину од 30 километара на час.

Најновија зимска спортека дисциплина која се појавила прошле године зове се скибоб. Средство за кретање по залеђеној или снежној површини представља нешто између клизачки и смучки Главна предност скибоба је у томе што не захтева дуго вежбање да би се овладало вештином.

СКИЈЕРИНГ ЈЕ НАПОЗНАТИЈИ НА ДАЛЕКОМ СЕВЕРУ — СССР, ШВЕДСКА, КАНАДА

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Велико предност

У друштву те повео разговор о модерној музици. — Шиља каже:

— Ја сматрам да ова нова музика има предности над класичном.

— Стварно! А због чега? — упита неко из друштва.

— Због тога што се за време њеног извођења можеш мирно да разговараш а да те при том нико не сматра неучтивим.

Умесно питање

— Где си био јуче? — пита Шиља Микија. — Тражио сам те и није те било код куће.

— Био сам у лову на зечева — одговори му Мики.

— Па, јеси ли их много уловио?

— Ниједног.

— Па како онда знаш да си ловио баш зечева? — зачуђено ће Шиља.

Нострадао пристojност

Паја пошао у посету неким својим новим познаницима и повео и своје сестрице. Уз пут им је рекао:

— Запамтите, децо. Тамо ће вас послужити многим леним и укуским посланицама али не треба све да поједете. Не

што треба да оставите... Због пристojности.

Када су се враћали кући Га ја рече:

— Ујка Пајо, Влаја је појео све, чак и пристojност.

Он тако разумео

Пошто је прегледао Перу Ждеру лекар му каже:

— Драги мој, крајње је време било да дођете на преглед.

— Зашто? Да нисте можда остали без пара? — упита га Пера Ждера, познат по хроничној беспарици.

Он у наин...

Неки познаник телефонира Шиљу:

— Драги Шиљо, управо сам сазнао ваш број телефона...

— Баш немате среће — одговори му и не слушајући га Шиља. — Управо сам га јутрос променио.

Јак печач.

Шиља се увелико спрема да иде у пецање. Набавио је опрему и дозволу а онда се обратио секретару риболовачког удружења:

— Е сад кад сам се овако прописно опремио, можете ли ми рећи неко језеро или реку коју сте „опремили“ рибом?

РЕНДГЕНСКИ ЗРАЦИ ОТКРИЛИ НАЈСТАРИЈУ ПРОТЕЗУ НА СВЕТУ

ФАРАОН ЈЕ БОЛОВАО ОД артритиса

Британски лекар др Питер Греј располаже једном од највећих стручних библиотека о мумијама. Уједно он је једини стручњак на свету који се искључиво бави систематским проучавањем мумија. Иако др Греј тек шест година ради на овом пољу науке, поверено му је да испита све мумије које се налазе у Британском музеју и да их — каталогизира.

Сваки тренутак др Греј користи да би у неком музеју проучавао и снимао рендгенски мумије. До сада је прегледао и научно класифицирао око 150 мумија. Приликом ових проучавања он је открио неочекиване појединости. Кад је развио рендгенске снимке једне мумије из Дурхамског музеја открио је на своје велико изненађење да је мумија имала вештачку руку! Го је била једина мумија коју је доктор развио, јер снимци

нису били довољан доказ от крића. Тада је констатовано да се пред научницима налази прва протеза на свету за коју се зна. Испитивача су показала да се радило о човеку малог раста, педесетих година, који је живео пре око 2500—2700 година. Пошто је мумија била прилично једноставно опремљена, претпоставља се да се радило о човеку средњег стања — чиновнику, који је вероватно у неком уде-у изгубио десну руку, те је набавио дрвену протезу, која је обложена платном, смолом и лаком. Приликом рендгенског прегледа утврђено је да је човек патио од деформације кичмених пршљенова, имао је камен у бубрегу, веома лоше зубе и као дете боловао од рахитиса. Са сигурношћу се може рећи да није могао да обавља тешке послове, само је питање дали је дрвену протезу носио још за живота или су га њоме снабдели тек кад је умро да не би пред богове изашао као богаљ.

Предност методе др Греја при прегледу рендгеном састоји се у томе што он не мора мумију да одвија, а ипак добије јасне снимке. Ранија су испитивања захтевала да се мумије одвију а тиме је умањивана њихова историјска вредност.

Прва балсамована забележена су око 3.000 година пре наше ере, а ова пракса трајала је све до 200 година наше ере. Процес балсамовања био је веома сложен, трајао је око 90 дана. Посмртни остаци су балсамовани на разне начине, имућни покојници су поминије и скуповеније балсамовани него они сиромашнији.

Мозак и црева су посебно вањени и стављани у посебне судове. За сушење су употребљавани натријум, смола, платно, лакови и разне боје за завоје. Да би тело ипак сачувало свој првобитни облик, празнине су се попуњавале муљем из Нила, струготинама и сличним материјалима. Резови су покривани смолом, воском или плочицама од алата, бакра или слонове кости. Отуда је тешко било конста-

товати од чега је појединац умро уколико се радило о болестима желуца, бубрега, мозга или јетре, пошто су ти органи извањени а ове болести не остављају трага на костима. Међутим утврђено је да је један фараон боловао од артритиса кичме, једна свештеница имала је туберкулозу, а Тутанкамон је

умро од инфаркта. Тако је побijeна теорија да је инфаркт болест данашњег времена.

Метода др Греја представља велики корак у проучавању мумија и он верује да ће током испитивања наићи сигурно на још многа занимљива открића а и изненађења.

ПОДЗЕМНО КУПАЊЕ

У Туркменији, недалеко од њеног главног града а у средишњем делу планинског система Копет-Дар, среће се једна од најнеобичнијих и најзанимљивијих појава у природи.

Потпуно равна пустињска површина, сажежена врелим туркменским сунцем, неочекивано се завршава пред високом, окомитом стеном. У стени је отвор који води у таму из које страховито заудара. Дрвеним лествицама са око 50 пречага може се спустити у црни амбис.

Са сваком степеницом постаје све тамније а задах сумпора, који се осећа још на улазу, све је јачи. Дисање је отежано, а тело је све влажније од зноја. Непрекидно се чује пиштање и лепет крила: то пиште и парају ваздух безбројни „домаћини“ пећине — слепи мишеви. Има их око двадесет пет хиљада. Биолози сматрају да је ова пећина једно од најбогатијих станишта слепих мишева у Совјетском Савезу.

Најзад наступа потпуна тама. Без бакље или доброг фењера даље се не може. Уз њихову светлост и кораком жуца стиже се, после 300 метара, до — језера. Правог језера, само подземног и врелог. Температура воде у језеру, чистом и прозачном, износи 35 до 37 степени.

Језеро није велико. Око 1500 квадратних метара. Вода у њему презасићена је сумпорводоником и у њој је много теже пливати него у слаткој води, а о морској и да не говоримо. Па ипак, нико ко се спусти у пећину не пропусти прилику да се окупа и освежи у подземном језеру.

ДРВО КОЈЕ ПУТУЈЕ

У тропским пределима Индијског и Тихог океана расте дрво мангрова. Лишће овога дрвета је меснато и тврдо, а покривено је као неким воштаним слојем који га штити од слане воде. Корен ове биљке расте нагоре и помоћу њега биљка долази до кисеоника. Свако дрво мангрове даје годишње око 300 изданака, који клијају у плоду који се налази на дрвету-мајки. Када изданак достигне 30 сантиметара, он се одваја од родитеља и укоренује се или одмах ту а често га морска струја однесе и на стотине километара далеко.

БЕЗУСЛОВНА КАПИТУЛАЦИЈА

У једној концертној сали у Америци, после другог светског рата, извођена је музика неког новог балета. Симфонијски оркестар био је „појачан“ са десет клавира, 6. ксилофона, једном сиреном ваздушне узбуне, једним авионским мотором с пропелером и с неколико аутомобилских сирена. Сасвим разумљиво још одмах у почетку атмосфера је почела да бива несношљива, а десетак минута касније, један од оних који су седели у првом реду, подиже белу мраморцу на штап и викну:

— Прекините! Ми капитулирамо.

ТРГОВИНА НИЈЕ УСПЕЛА

Један издавач написао је Волтеру кратко писмо: — Поседујем прилично количину скандалозних анегдота о вама. Ја их нећу објавити, ако ми пошаљете стотину златника.

Волтер је одговорио:

— И ја такође поседујем доста скандалозних анегдота које су написане о мени. Радо бих вам их послао за 50 златника.

Човек је раднику који је нешто баратао око цени за централно грејање на степеништу дао једва приметан знак руком, па је кренуо спрат више. Била је то једна од мирних кућа са мало станова и станара, нешто удаљена од осталих у улици. Управо као створена за њихов план. Жена која је изабрана за жртву живела је

се сигурнијом, скиде сигурносни ланац и пусти изненадног госта у кућу. Човек седе и поче да помиње њене рођаке, а она се зачуди кад он крену нашироко да прича о рођаци Ани и њеној унуци. У глави јој изненада сини мисао да нешто није у реду — њена се рођака није звала Ана, а није ни имала унуку већ унука.

Звиздук

сама, имала је нешто новца, али веома вредан накит. Често није била код куће јер је имала породицу, али не у самом месту. Да, они су сазнали све што је требало знати, а уколико ипак нешто непредвиђено искрсне, „радник“ на степеништу ће само лако звизнути и тиме га опоменути.

Сад је био пред вратима. За сваки случај лако је притиснуо звонце, иако према пројекцији она није код куће. И сада се изненађен трже. Изнутра су се чули лаки кораци и жена иза затворених врата упита ко звони. За тре нутак човек се поколеба, а онда ипак одлучи да ствар изведе како је планирано, само са малом изменом — у нежељеном присуству домаћице, коју ће морати да унутра на неки начин — било за кратко или ако баш мора и — заувек!

Што је могао симпатичнијим гласом човек објасни жени да јој носи поздраве од породице из унутрашњости и да су га замолили да им јави како је она и шта ради. Жена мало одшкрину врата, била је опрезна, али кад виде монтера на степеништу осети

неко да нас чује“. Кренуо је према прозору и хитро га затворио говорећи:

— Хладно је данас!

А онда крену према њој. Она је стајала као окамењена — у његовим очима је видела своју смрт. Хтела је да викне, али није могла ни гласа да пусти — као у тешком сну.

Тада се изненада зачу лак звиздук. Човек устукну. Звиздук се понови — поново и поново — затим постаде продоран и дуг. Човек поскочи, отвори врата и журну низа ступнице.

— Хтели су да ме убију, си гурна сам, добите! Затим крену полако у чајну кухињу и скиде чајник са режао и монтер — захваћен па ником. И он је чуо звиздук, иако му није било јасно за-

што човек звизди кад је он био тај који је требало да звиздуком опомене. Међутим, није било времена за размишљање! Опасност! Бежи док можеш!

У свом стану жена је блеђа од самртника одрвених ногу кренула према отвореним вратима. Затворила их, ставила ланац и прицела телефон. Позвала је полицију и једва чујним гласом затражила помоћ.

— Хтели су да ме убију, си гурна сам, добите!

Затим крену полако у чајну кухињу и скиде чајник са режао и монтер — захваћен па ником. И он је чуо звиздук, иако му није било јасно за-

WALT
DISNEY

НОВОГОДИШЊА БАЈКА

НОНДА НА КОЊУ

Познато је какву је улогу одиграо у своје време тронјански коњ: помоћу њега Грци су освојили Троју. Савремени грчки сликар Нонда одлучио је да искористи искуство својих древних земљака, али не да би заузео Троју, већ — Париз. На обали Сене Нонда је саградио огромног дрвеног коња и настанио се у овом необичном атељеу. Али, за разлику од старих Грка, Нонда није присталица пасивног ишчекивања. Већ прогледана он је почео да „бомбардује“ радозналие Парижане шареним насловним страницама разних часописа и својим сликарским делима излепљеним по боковима верног коња. Домишљатост се исплатила: Нонда додуше није заузео на јуриш град на Сени али је за свега два месеца успео да привуче на себе пажњу „целог“ Париза.

ДВОСТРУКИ САЛТО

Аустралијанац Е. Шмит једини је на свету спортиста који, приликом скока са смучарске скакаонице, изводи двоструки салто.

МОРСКИ ВУКОВИ

Четири наставника поморске школе на Цејлону отиснули су се моторним бродом на море да би својим ученицима одржали практична предавања из риболова. Међутим, сву четворицу спопала је морска болест па су необављена посла морали да се врате на копно. Заиста, прекаљени поморци

ПОРЕСКА ЛУТРИЈА

Главна управа за порез у Чилеу смислила је оригиналан начин да натера трговце да тачно пријављују своје приходе и престану да обмањују пореске власти. Радио-станице су данима препоручивале купцима да чувају све рачуне које им трговци издају за купљену робу, јер ће крајем године сви рачуни представљати неку врсту лозова за лутрију коју ће организовати пореска управа. Купци су отада почели да траже рачун за сваку купљену стварицу и трговци више не могу да крију од порезника своје приходе. Тај допунски порез који је прикупљен неупоредиво је већи од суме коју је пореска управа издвојила за лутрију.

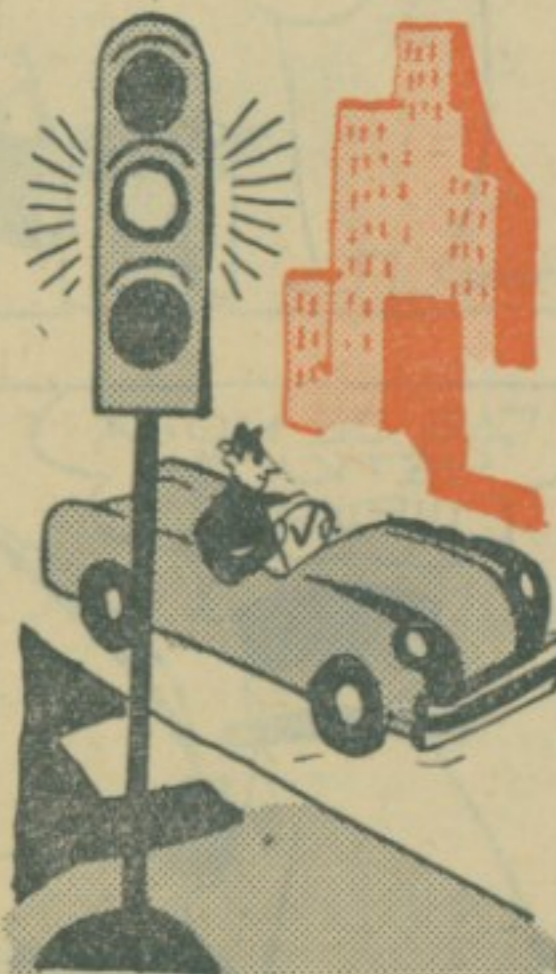

»ОТАЦ« АРСЕНА ЛУПЕНА

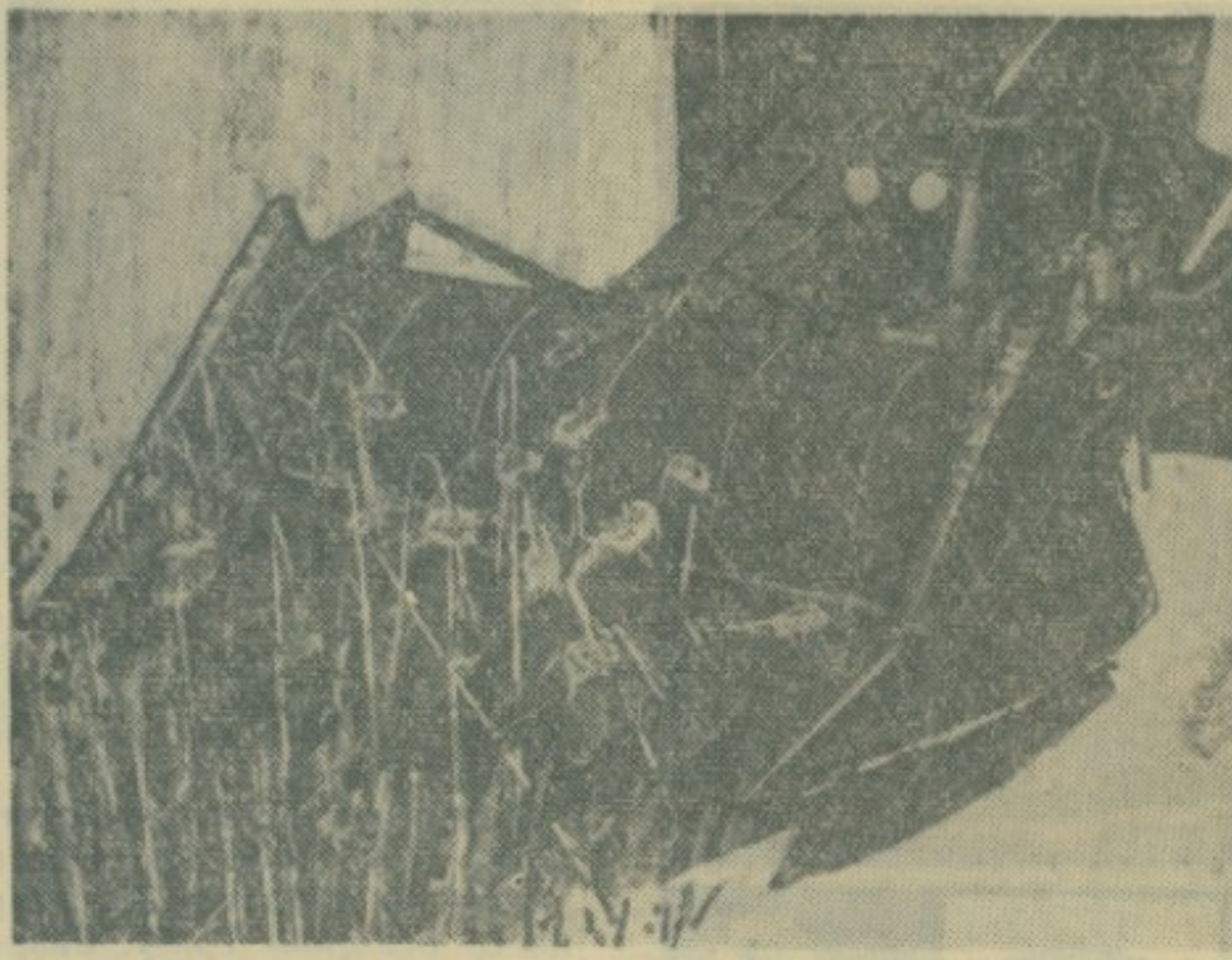
Морис Леблан, духовни отац Арсена Лупена, умро је пре 25 година. Као млад човек Леблан је најпре покушао да се пробије као позоришни писац, али како је на том пољу пропао, он је изненада 1905. године, враћајући се с неуспеле премијере рекао једном позоришном критичару: — Сад разумем. Ви тражите глупе приче и имаћете их. Отишао је кући, сео и за једну ноћ написао „Хапшење Арсена Лупена“ и послао га Пјеру Лафиту, који је тада био власник часописа „Ја знам све“. Новела се ускоро појавила и — доживела велики успех. Број читалаца овог часописа се отада удвостручио а Леблан је на тражење издавача наставио низ новела у којима је ова измишљена личност играла главну улогу.

БЕЗОПАСНЕ БОЈЕ

Црвена и жута боја су најсигурније, ако је у питању саобраћај. Аутомобили ових боја, тврде статистичари, најређе страдају у саобраћајним несрећама: возачи кола који им долазе у сусрет примећују их за неколико секунди раније и успевају да избегну судар. Сматра се да у томе значајну улогу игра услонни рефлекс који су створили саобраћајни сигнали. Јер, као што је познато, црвена боја на саемафору значи „стој“, а жута — „пази“. Навикнувши да се заустави на сигнале ове две боје, возач и на ауто-путу аутоматски успорава брзину када угледа црвена или жута кола.

УНИВЕРЗАЛНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ МАШИНЕ

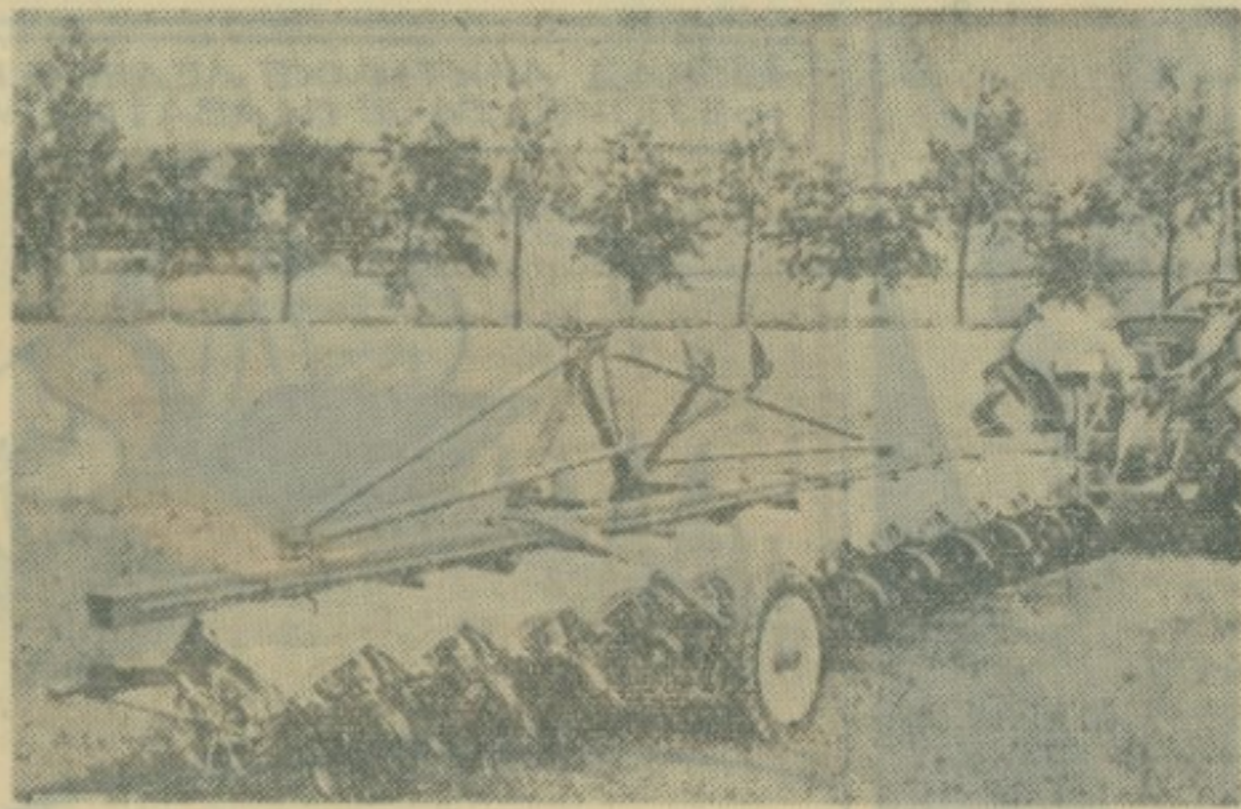

КОМБАЈН ЗА СТРА ЖИТА ЖЪБЕ И ВРШЕ — СУНЦОКРЕТ!

У последње време у светској пољопривреди а и код нас све се више примењују универзалне пољопривредне машине, које служе за више сродних или разнородних пољопривредних усева.

Тако универзални комбајни могу да жњу и вршу пшеницу и слична стрна жита. Затим да врше бербу кукурузних клипова и да их истовремено круне или да вр-

шине, растурају средства за борбу против корова итд. Овим универзалним сејалицама успешно се сеје пшеница, кукуруз, памук, разне махунице и друге окопавине, а раније је пољопривредник за сваку культуру морао да има и — посебну сејалицу. Данас он само мења на сејалици раончиће или друге радне делове да би одређени усеви сејао на одређену дубину и слично.

УНИВЕРЗАЛНА СЕЈАЛИЦА ПРОИЗВЕДЕНА У ХОЛАНДИЈИ.

Машине за брање воћа и поврћа

После електричне муже крава, бербе ратарских култура усавршеним комбајном који истовремено обавља вршиду стрних жита и сунцокрета, круњење кукуруза и одвајања памука од чауре, струч-

њаци за пољопривредну механизацију начинили су и машину за брање воћа и поврћа. Она треба да замени људски рад који је и спор и скуп. Прва испитивања ових машина — треслица вршена у Калифорнији дала су одличне резултате. Све врсте сочног воћа и поврћа беру се брже и што је најважније плодови су при том боље очувани него кад су убрани људском руком. Машине су снабдевене нарочитим уређа-

јима за прихватање воћа, као и покретним гуменим тракама за допремање до места где се воће пакује за даљи транспорт. Нарочити успех постигли су стручњаци универзитета у Калифорнији у берби парадајза, који је захваљујући посебним агротехничким мерама сав сазревао у исто време. Једна машина за бербу грожђа, које је намењено за вино, може за два часа до обере плодове са 100 хектара.

МОЋ АДМИНИСТРАЦИЈЕ

Луксембуршки музеј поручио је пре извесног времена за своје потребе скелет коња. На товарном листу специјалног сандука по шиљалац је написао: „Коњ за музеј“.

Међутим, музеј је уз коња добио и рачун за транспорт и чишћење „коњске балеге“.

У МЕСТО ЗАХВАЛНОСТИ

Неписмена Италијанка Марија Грималди прилежно је пратила часове за анафете на италијанској телевизији. Пошто је с успехом савлада абецеду, села је и написала прво писмо телевизији. Помислиште вероватно да је оно представљало израз захвалности. Преварили сте се. Марија је управу телевизији написала да је у последње време редовно пратила њихов програм и да је разочарана а нарочито културним и забавним емисијама јер нису уопште интересантне.

МУМИИ И ВАМПИР

ПЕТ КАШИЧИЦА ШЕ-КЕРА ДРАГИ?

АЛИ ТО ЈЕ МАЛИ ВАМПИР!

ОБАД... МИ СЛИМ ДА...

НАВИ ГА ЈА КЕМО СИКИ!

ТРЕБАКЕ МИ ДЕСЕТ АКО БУДЕМ МОРАО ОВДЕ ДУГО ДА ОСТАНЕМ!

БОЈИМ СЕ ДА ЈЕ ВАМПИР АКО ПОГЛЕДАШ ГОРЕ

СПАДИ МЕ!

ЗАР НИЈЕ СЛАДАК?

НЕ!

ЖЕНО, КАКО СИ МОГЛА ДА ДРЖИШ ОТРОВНОГ ВАМПИРА У КУЌИ!

НЕ ЗНАМ!

ТАКО ЈЕ МАЛИ. МОРА ДА ЈЕ ТО МОЈ МАТЕРИНСКИ ИНСТИНКТ!

А НЕ МИСЛИШ НА НАШЕ БЕСПОМОКНО ДЕТЕ!

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА УБЕДА!

ХА!

ГДЕ ЈЕ МОЈА ЧЕТКА ЗА ШЕШИР?

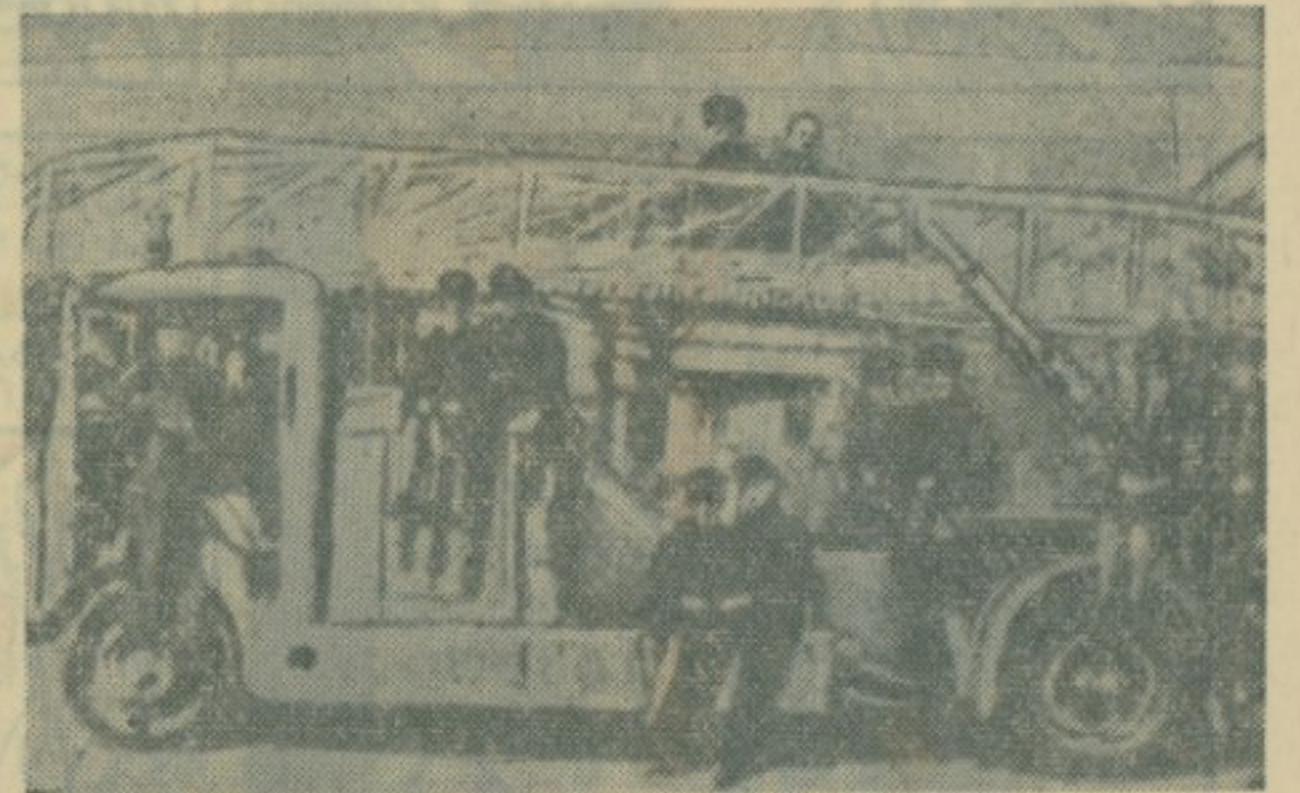
УПОМОК!

ШТА ЈЕ, ДРАГИ?

ВАМПИР!

ОВА КОЕГЗИСТЕНЦИЈА СА ВАМПИРОМ УПРОПАСТИКЕ МИ НЕРВЕ!

ЕНО ГА У ТЕГЛИ! МОРА ДА СИ СЕ УБО НА НЕКУ ЧИОДУ!

ИНСПИРАЦИЈА ЗА ВАТРОГАСЦЕ

Мали енглески град Бат има своју „знаменитост“: на све акције месних ватрогасца иду и њихове жене и веренице одевене у исте униформе. Према речима командира ватрогасне станице, његови ватрогасци су најбољи у земљи. Мушкарци, подстицани самим присуством жена, чине чуда од храбрости.

НАЈБОЉЕ МЕСТО ЗА ОДМОР

Видевши да је Едисон преморен, жена му је саветовала да оде некуд на одмор.

— Куда бих пошао? — упита Едисон.

— Сам изабери неко угодно место — одговори му на то жена.

— Ја сам већ изабрао. Сутира ћу поћи да се тамо одмам.

Следећег дана жена је без муке пронашла Едисона... у његовој лабораторији.

ПРИПИТОМЉЕНИ ЈАСТОГ

Може ли се јастог држати у кући као домаћа животиња? Као мачка на пример? Овакав опит извео је сарадник једног енглеског зоолошког врта и — успео је. Јастог се брзо навикао на људе, одазива се на име „Оскар“ и прима рибу из њихових руку. Додуше, да јастог не би одлутао од куће, његов господар је морао да га веже ланцем. Иначе, могло би се догодити да се Оскар нађе у лонцу неког гурмана.

Добар »ЛОВ«

Крајем прошлог века у једном енглеском листу одштампан је следећи оглас: „Двадесетогодишња девојка из добре породице, располаже имањем које вреди 2 милиона фунти стерлинга, жели да се упозна с мушкарцем ради брака“.

На тај оглас из разних крајева света одазвало се, како се прича више од 30.000 поуда.

Иза „удаваче“ су се крила два довитљива Енглеца колекционара поштанских марка. Они су на то и рачунали, помоћу огласа они су добили досад највећу збирку марка.

Јапански »Панамски канал«

У пролеће 1967. године почеће изградња канала дугачког 115 километара који ће спазјати Тихи океан и Јапанско море, а пресецаати највеће јапанско острво Хоншу. Нови канал биће за преко 30 километара дужи од Панамског и њиме ће моћи да плове бродови до 30 хиљада бруто регистарских тона.

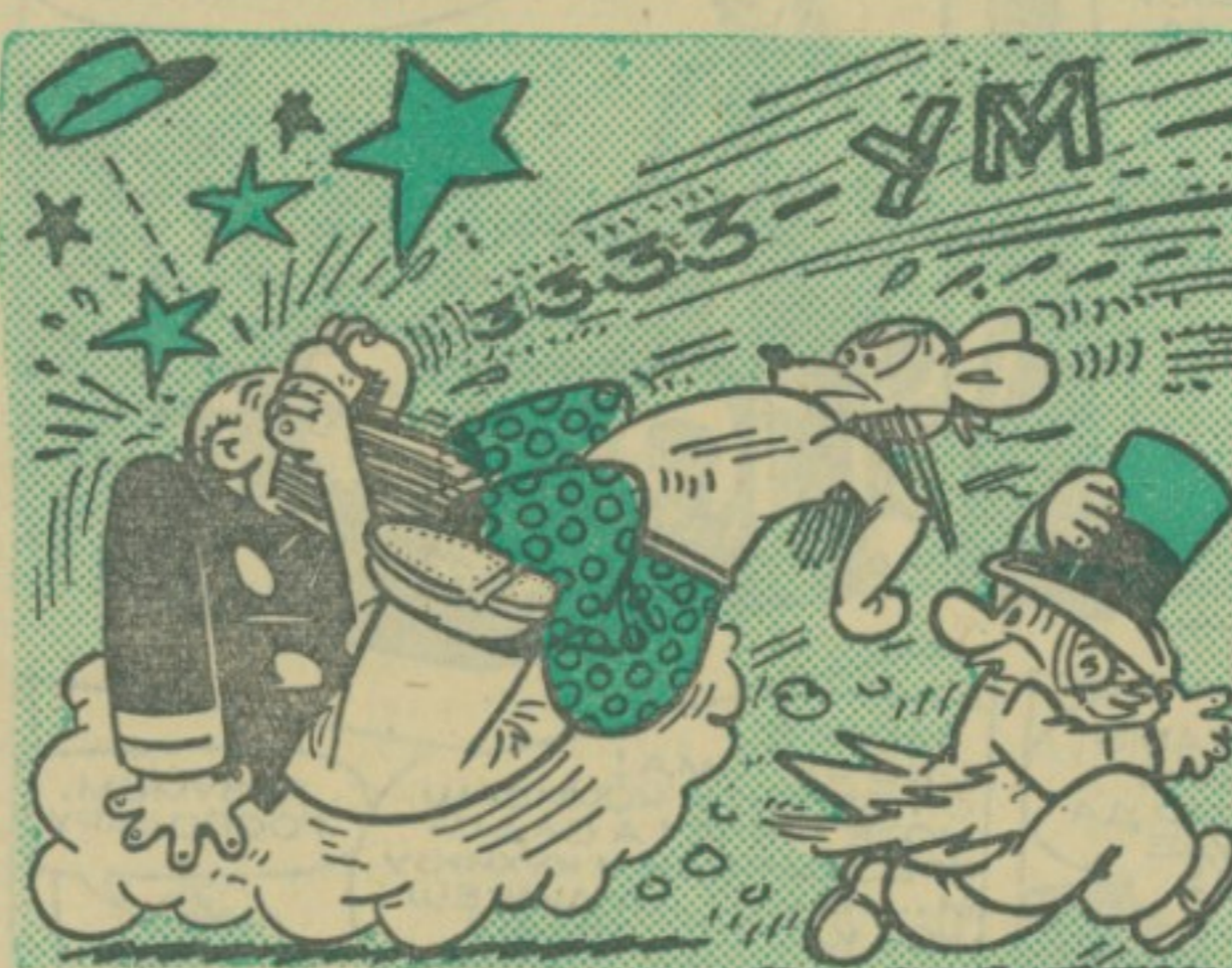
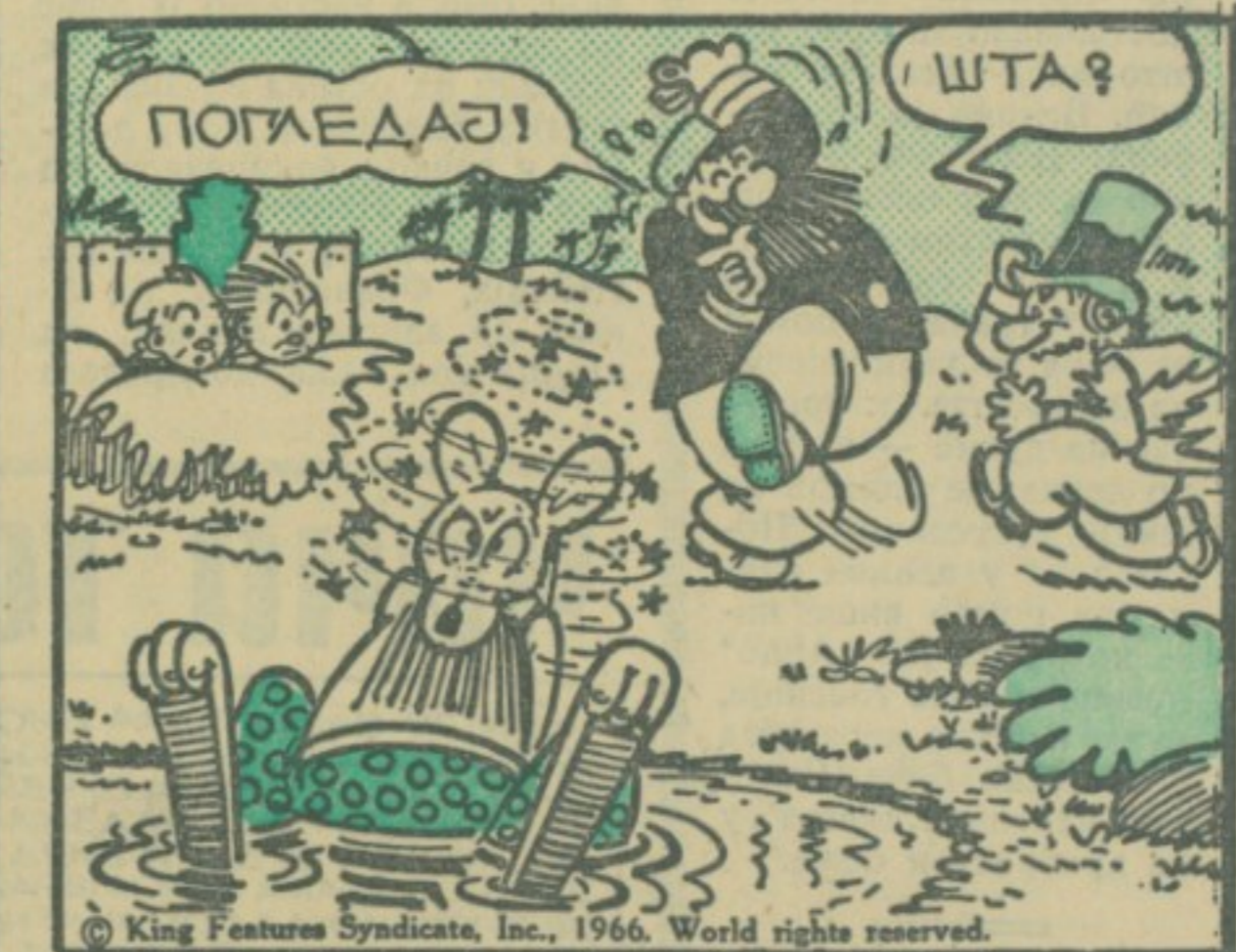
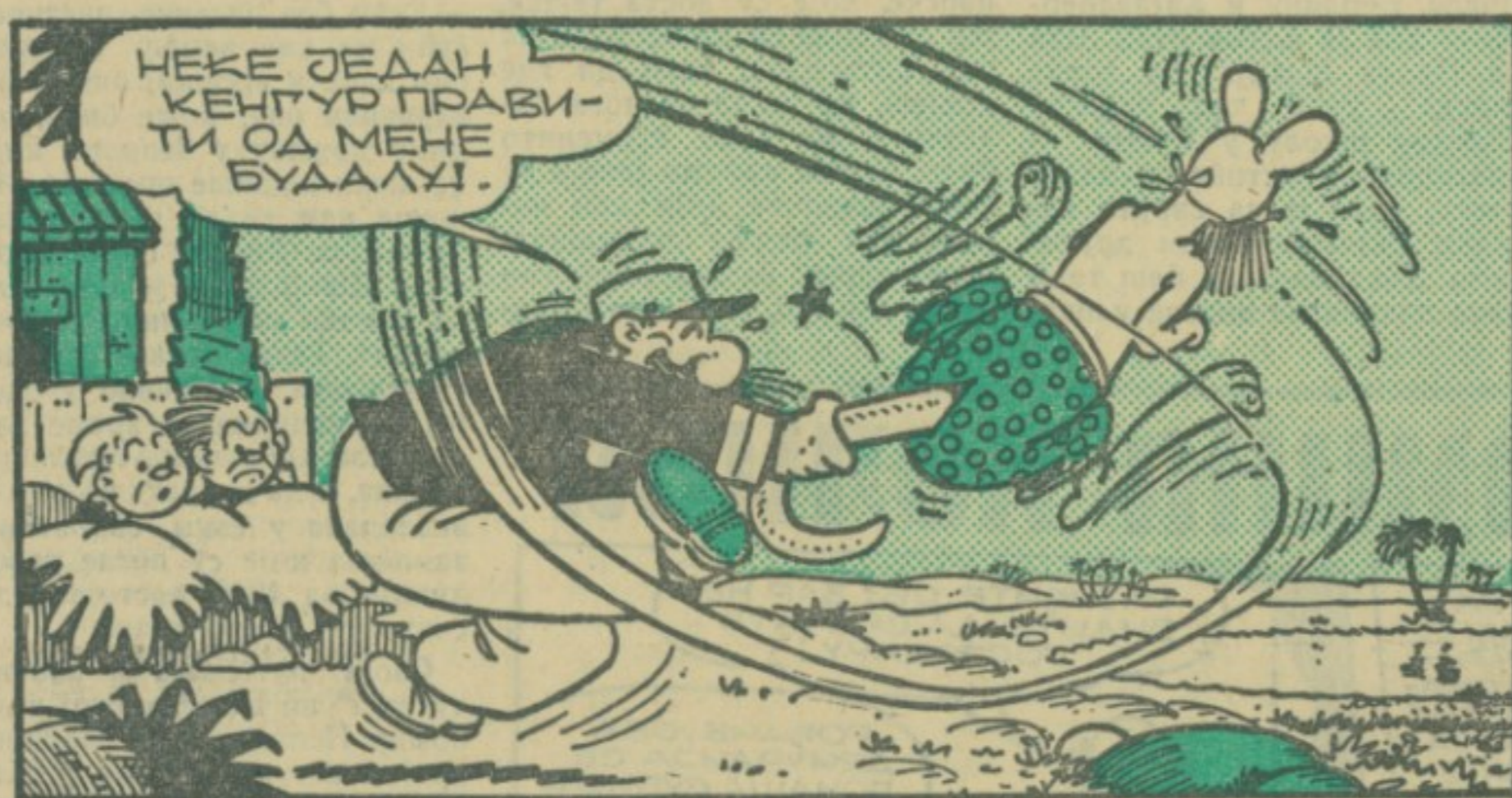
СИРОТА КОРЊАЧА

Још ниједна представница рода корњача није досад морала учити да игра „даме“. Та судбина задесила је „Венесу“, малу корњачу једног затвореника у казиноници у Сиднеју, у Аустралији.

„Осам година је већ учим — каже затвореник Хју Карнава — и морам рећи да добро напредује. Једини јој је недостатак то што је мало спора.“

МУМИЈА ВИШЕ

Приликом годишњег инвентарисања у Народном музеју у Каиру пописивачи су утврдили да се у попису мумија неочекивано појавила једна мумија више. Отишли су директору да заједно с њим проконтролишу списак. Тако је утврђено да се на списку балсамованих Египћана из старог века нашло и — директорово име.

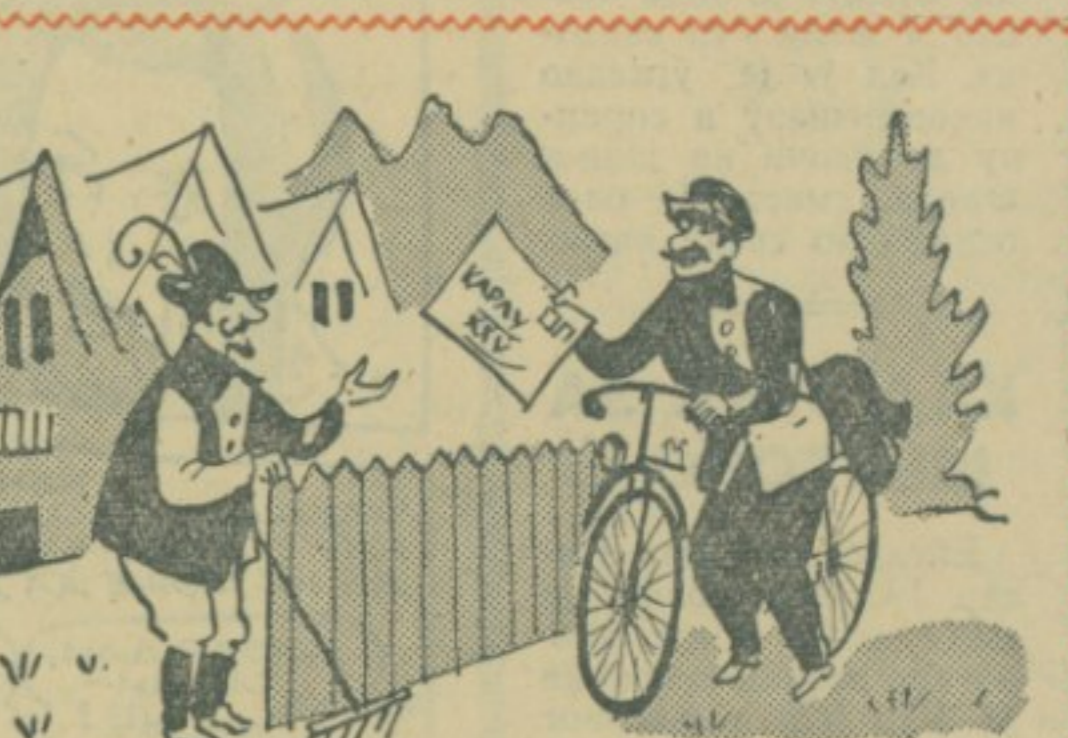
И ЧАСТ И ТЕЖИНА - ПОПОЛА!

У свечаним приликама председници општина енглеских градова стављају око врата ланац — симбол власти и угледа. Председник општине града Монтгомери, у грофовији Велсу, не разликује се у томе од својих колега. Ипак, у његовом граду поред ове традиције постоји још једна, чисто монтгомерска: сваки председник долаже ланцу и по једну медаљу на чијој је једној страни угравиран датум његовог ступања на ту дужност, а на другој његово име. Вре

»ГА-ГА-ГА«

Природњак Конрад Лоренц научио је, како он сам каже, да разговара са гускама. Проучавајући дуго гуске он каже: да га-га-га значи: „Пожурите! Пожурите!“ Када гуска гакне седам пута, онда то значи: „Овде се може наћи нешто за јело, задржмо се!“ Шест пута „изговорено“ „га“ значи отприлике ово: „Паша је сиромашна, али се ипак нешто може наћи. И, најзад, када гуска „изговори“ четири пута „га“ значи да није потребно да се задржавају, већ да иду даље.“

КАРЛУ ХХV — ЛИЧНО!

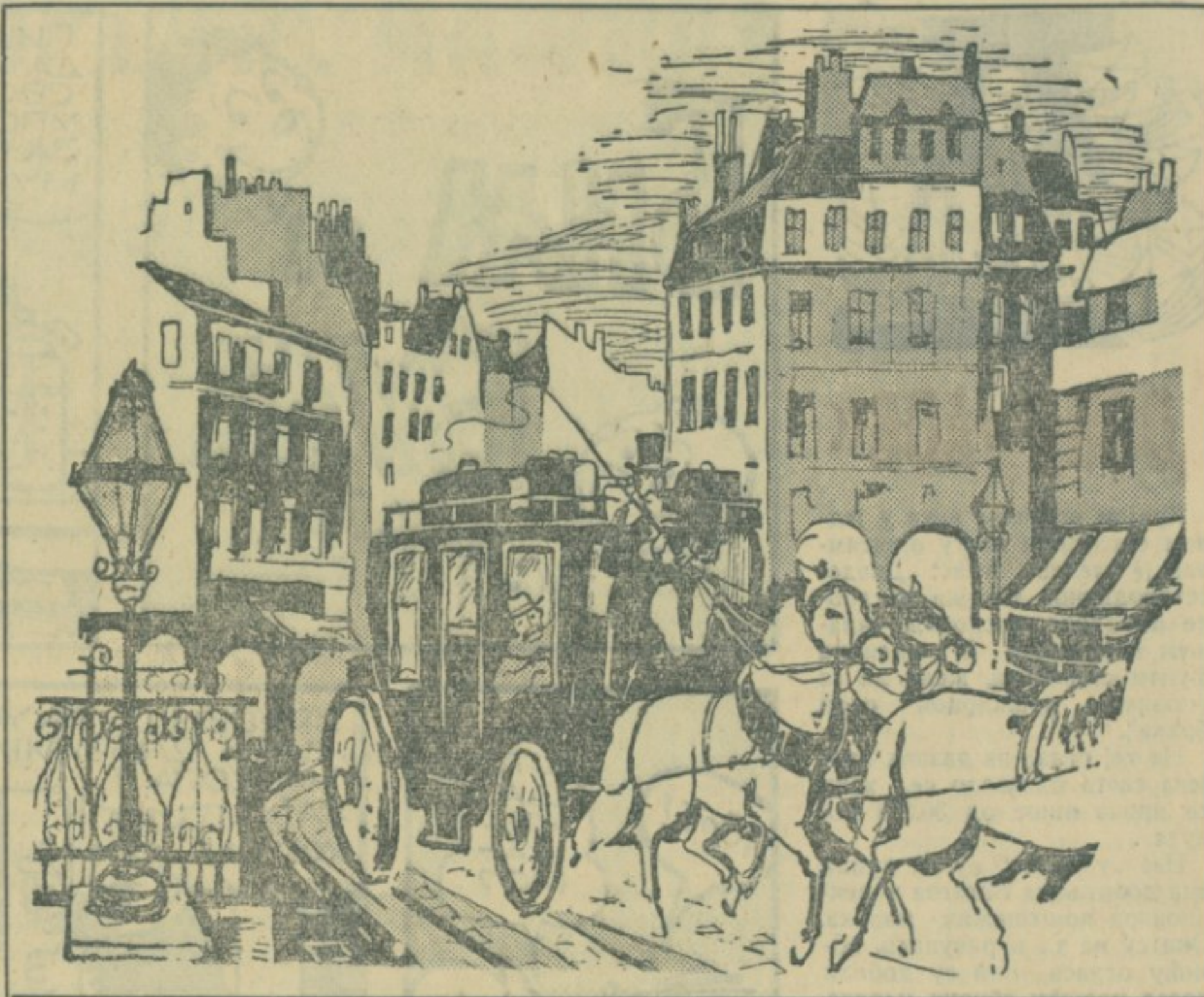
У малом аустријском селу Раухонвалду постоји не само стигу у Раухонвалд јих домова. Разлог: многи људи у селу имају иста презимена, а често и лична имена. Тако, на пример, Раухонвалду живи дванаест Леополда Бауера и је данас Карла Реша. Писма стижу у Раухонвалд са оваквим адресама: Полдеу XV, или Карлу ХХV.

ЧИКА ЉУБА У ПАРИЗУ

Од свих путописа Љубомира Ненадовића негови „Спомени из Париза“ најмање су познати. Ни су ушли чак ни у његова „Целокупна дела“ 1881, 1892. Као и ранија „путничка писма“, и ова је Ненадовић објавио у својој чувеној „Шумадинки“ (1855). Тада је био већ познат путописац радо читан због своје ведрине и духовитости, а уз то непосредан и поучан. „Ова путничка писма — каже он за она из Швајцарске — нису писана с том намером да се игда печатају (штапају), које ће се из њиховог простог и сасвим искреног преповедања видети — но кад се у свет пуштају, сваки читаатељ коме је воља, може држати да су управо њему писана, почем (јер) се њега ради само и печатају...“ Ово исто важи и за његов однос према каснијим својим делима.

преко Св. Готхарда у Швајцарској; од Колубаре до Рајне и Сене; од зарошке воденице у кориту речице Градац код Ваљева до страшног Бавољег моста у Алпима и још много којекуда.

Љуба Ненадовић био је и један од првих алпиниста из Србије. Као студент универзитета у Хајделбергу, за време летњих распуста године 1847. он је са својим друговима обишао један део северне Швајцарске и пео се на висове „какви се у Србији не могу ни замислити“. У тој студијској дружини било је и неколико Срба, његових најбољих другова „али они су се брзо од нас одвојили бојећи се штрапаца, једини иду у Берлин, а неки се враћају у Хајделберг. Ја сам једини од Срба који је пошао у Алпе, највише европске висове“. И тако се тај младић из ваљевске Бранковине, који је пре тога стигао да слуша предавања на универзитетима у Прагу, Берлину и Хајделбергу — док је његов отац славни Прота Матија од више „науке“ учио тек некаку основну школу у Срему — претворио у истинског алпинисту, који је са својим веселим хајделбершким друговима „савладао“ не баш тако мале планинске висове у швај

царским Алпима. Прелазо је преко „гледера од реке Роне“ (њеног изворишта) и пео се по скривеним местима за чувеном „алпјском ружом“ — племенитим цветом „рунолистом“.

Био је опремљен по свим прописима оног времена. „Купимо по једне ципеле швајцарске, које су доста тешке, јер су гвожђем на особити начин потковане, тако да где станеш, не може се нога оклизнути, ма како стрменито било. Потом купимо јаке и дугачке штапове који још читава два педља надмашују преко главе; на дну имају гвождени шилак, а на врху јед-

ну јаку куку, с којом, где је стрменито, путник закачи за какву грану, или за стеноу, па се онда пуже, или ако би се отискао, може том куком да се задржи...“

Када је Љубомир Ненадовић са својим ђачким друговима из Хајделберга кроцио на швајцарско земљиште — „сви без разлике, наступајући на ову земљу скинули смо капе и веселом виком по здравили ову, може бити, једину државу у Јевропи која не жели никакве промене. Чинише нам се да је другачији ваздух. Дисали смо слободније. Швајцарска је република, а ђаци су обично републиканци“. Такве речи Љубомир Ненадовић је објавио у својој Шумадинки за време влада кнеза Александра Карађорђевића, када је крута реакција завладала у свим европским земљама које су после револуције од 1848. настојале да сачувају „старо стање“.

да своје земљаке упозна с тим „бунтовним“, величајним и најславнијим градом у свету. Пре Љубомира Ненадовића, од наших књижевника, који је бар нешто забележио о Паризу, био је Доситеј Обрадовић. „Париз ме је задржао три недеље равно. Да сам се могао у кесу поуздати, бих и трипут три месеца...“ И после свега он каже: „Како ми је мучно било из Париза поћи. Али шта ћу. Нужда је гаврља од челика.“

Међутим, Љубомир Ненадовић није оскудевао у новцу, а онда је он пошао у Париз са сасвим дружичјим идејама него онај стари Доситеј. Кад је у њега стигао, прве дане је провео као сваки модерни турист, проучавајући план Париза. Потом се уписао на Сорбону, и почео слушати предавања. Ту је наишао на десетак Срба, које је стипендијала српска влада, и на неколико Бугара. „О њима нећу ништа овде говорити. Они су такви људи који ће о себи и свом животу делима својим достојније него што бих ја овде могао говорити“. Тако је и било: и по улози и значају у државном и политичком животу Србије готово сви су они претекли скромног чика-Љубу.

О Паризу он је први на врло непосредан начин обавестио тадашњу јавност у Србији. Није питање да ли је у свему томе био оригиналан, и чиме се користио. Али био је у Паризу и први код нас о њему говорио, писао. „Спомени из Париза“, који су излазили у његовој „Шумадинки“ радо су читани, па већ и због тога што их је писао Протин син, млади и учени Љуба...

Љубомир Ненадовић, који се по свом доласку у Париз настанио у близини Сорбоне, где се „квартирало“ неколико његових земљака“ доживео је у овом граду и велику фебруарску револуцију 1848. године која је одјекивала кроз Европу, а свуда изазвала дубоке друштвене немире.

Сорбонски студент Љубомир Ненадовић, како је забележено у његовој универзитетској матрикули (матичној књизи), из Србије, „града Бранковина“ у департману Ваљево — по свој прилици да је учествовао међу студентима Сорбоне у великим данима фебруарске револуције од 1848. године у Паризу.

И тако, ти „Спомени из Париза“, данас сасвим заборављени спис популарног чика-Љубе, имали су у његовом животу ванредни значај. Под дубоким утиском свог боравка у Паризу, он је постао и један од првих српских нових преводаца из француске књижевности. Својим „Споменима из Париза“ припремао је читалачку публику за велика збривана дела чија се радња збивала у Паризу...

СПРАВА КОЈА ЗОВЕ У ПОМОЋ

„Аида“ је име справе коју је пронашао неки Доналд Норт из Бризбејна у Аустралији. Начињена је од пластичне материје, дуга је 10 а широка 3 сантиметра. Може да стане и у најмању женску ручну торбицу. Притисак на једно дугме ставља апарат у погон и производи крик какав би пустила жена кад би се одједном нашла у великој опасности. А то је управо циљ проналазача.

Норт је слушао и читао о напади на жене. Жртвама се често постављало питање зашто нису звале у помоћ. Већина је одговорила: „Глас ми, је био као одузет, нисам могла да изустим ни реч.“ У таквим ситуацијама „Аида“ треба да помогне. Она је увек спремна на крештање: притисак на дугме — и снажнo дозивање упомоћ од једну у суседству. После тога у већини случајева помоћ више није потребна јер „Аида“ дозива и виче гласније, дужи и боље него иједно женско биће. Резултат: нападачи сметају се храброст и беже.

С ГОДИНАМА

Двојица артиста разговарају:
— Кад сам те последњи пут видео, био си дресер бува а сад си дресер слонова.
— Е, мој драги, са годинама и вид слаби.

ДОВОЉНО КАЖЊЕН

Неки Фред Супл из Сан Франциска доведен пред судију за прекршаје због пребрзе возње, бранио се да је могао тако да вози јер му је жена телефонирала да одмах дође кући. Судија је онда позвао и жену као сведока. Кад ју је угледао накострешену и спремно да скочи на једног Фреда, смета је овог ослободио сваке казне.

КАД ИМА ЗА ШЕСТОРО...

Енглески глумца Питер Јустинов познат је међу својим пријатељима као велики шљавица ја. Ево једног његовог „бисера“:

За време неке вечере домаћица се обрати Јустинову и рече му да јој је један од гостију управо јавно како је спречен да се одазове позиву.

— Ништа се не узбуђујте, драга моја. Снаћи ћемо се већ некако, где има хране за шесторо биће и за петоро.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

ЧИЈЕ САМО ТОМА БИО ЗАДРЕВЕН ИМАЊЕМ СЕН КЛЕРОВИХ. И НОВА ЕВИНА ГУВЕРНАНТА ПРВИ ПУТ ЈЕ ДОЛАЗИЛА ОВАМО. ТО ЈЕ У СТВАРИ БИЛА ЈЕДНА ДАЈДА РОЂАКА СЕН КЛЕРА, КОЈА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ПОМАЖЕ ЊЕГОВОЈ БОЛЕСНОЈ ЖЕНИ У ВОЂЕЊУ ДОМАЊИНСТВА...

РАЗИБИТЕ СЕ! ЗАР НЕ ВИДИТЕ ДА СМЕТАТЕ ГОСПОДАРУ!

РОЂАКЕ, ОВА ДЕЧУРЛИЈА СЕ ПОНАША СУВИШЕ СЛОБОДНО!

НЕ, РОЂАКО! ДЕЦА СЕ САМО РАДУЈУ НАШЕМ ПОВРАТКУ И МОЖЕ САМО ДА МИ БУДЕ ДРАГО!

ЈА САМ ДОБРА ПРЕМА СВИМА... АЛИ БАШ СА ЦРЊЦИМА...

АДОЛФЕ, ОВО ЈЕ ТОМА! ОН ЋЕ БИТИ КОИДАШ МОЈЕ ЖЕНЕ! А САД ГА ПРВО ОДВЕДИ У КУКИЊУ И... НЕМОЈ ДА ДИЖЕШ НОС КАО ШТО ИМАШ ОБИЧАЈ!

РАЗУМЕМ, ГОСПОДАРУ!

СЕН КЛЕРОВА ЖЕНА КОЈА ЈЕ УОБРАЖАВАЛА ДА БОЛУЈЕ ОД СВИХ МОГУЋИХ БОЛЕСТИ, СТАЛНО СЕ ЖАЛИЛА ДА НЕ МОЖЕ ДА ДИШЕ ОД ПОСЛА...

ДОБАР ДАН, МАМИ-ЦЕ!

БУДИ ПАЖЉИВА, ЕВО! ОПЕТ ЋЕ МЕ ЗАБОЛЕТИ ГЛАВА!

ДОБАР ДАН, МАРИЈА! ОВО ЈЕ РОЂАКА ОФЕЛИЈА КОЈА ЋЕ ТЕ ОСЛОБОДИТИ БРИГА ОКО ВОЂЕЊА КУЋЕ!

ДОБРО ДОШЛА, ОФЕЛИЈА! УБРЗО ЋЕШ СЕ УВЕРИТИ ДА СУ ОВДЕ РОБОВИ ГОСПОДАРИ А НЕ МИ!

Тајанствено острво

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА
ЦРТА: И. КРУЉЕВИЋ

СВЕ СЕ
ОДИГРАЛО
БРЗО. ЦЕЛО
ВУКАНСКО
ОСТРВО ЈЕ
ПОТОНУЛО,
ОСИМ СТЕНЕ
НА КОЈОЈ
СУ ОСТАЛИ
БЕГУНЦИ...
ЈЕДИНА
ОПАСНОСТ
ЈЕ
НЕСТАЛА -
ГУСАРИ...
НАСТАЛА
ЈЕ ДРУГА -
СМРТ ОД
ТАДДИ И
ЖЕБИ!

ГРОЗНИЈУ
СМРТ
СУДЕБИНА
НАМ НИЈЕ
МОГЛА
ПОДАРИ-
ТИ...

СМИТЕ
АРТОНОВ
БРОД
МОРА ДА
НАИЂЕ.
ЗАР
НЕ!

БУДИМО
ХРАБРИ,
СИНИ, И
МЕКАЈМО!

Шах ШАХОВСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Откако се зна за шах у Италији је било више покушаја да се свакој шаховској фигури да посебно име. Тако је било предложено да се белом скакачу са краљеве стране да име Ичинатус, према имену коња познатог римског императора Калигуле Гаја Цезара, којег је овај „унапредно“ за римског конзула, Италијански шахиста Јакобус де Цесолис, који је живео крајем 13. века, дао је сваком пешаку посебно име: а2-убица, б2-градски стражар, ц2-гостинио чар, д2-лекар, е2-трговац, ф2-нотар, г2-ковач, х2-орач. Шахисти нису прихватили да се на црно-белим пољима нађу убица, трговац и друга необична имена, али у свету, па и код нас, постоје шаховски клубови који носе име „Пион“ (пешак).

У ЧАСТ РУСТАВЕЛИЈА

У част 800-годишњице рођења највећег грузијског песника Шота Руставелија, аутора поеме „Витез у тигровој кожи“ редакција листа Вечерњи Тбилиси и Шаховска федерација Грузијске ССР расписале су међународни конкурс у састављању студија. Организатори су за шест првопласираних такмичара одредили скупочене награде и почасне дипломе, док је за следећих 12 учесника предвиђено да приме исто тако вредне поклоне као успомену на велико такмичење у шаховској композицији.

НЕОЧЕКИВАНИ УЧЕСНИК

Жељан одмора после меча за титулу првака света у шаху велемајстор Борис Спаски нашао се у Сочију, на обалама Црног мора. Управо у то време у познатом летовалишту очекивао се почетак VI међународног турнира посвећеног успомени на Михаила Ивановича Чигорина. Било је

предвиђено да турнир по саставу има најјачу категорију јер је то давало могућност мајсторима и интернационалним мајсторима да освоје титулу велемајстора. Тридесет минута пре почетка турнира сазнало се да совјетски велемајстор Ратомир Холмов није у могућности да учествује на такмичењу, што је значило да се на овом турниру неће моћи освојити титула велемајстора. Кад је остало само неколико минута до пуштања у рад шаховских часовника, на арену је ступио непредвиђено Борис Спаски. Иако уморан после 24 партије у мечу са Петросјаном, он је жртвовао одмор и припрему пред турнир у Санта Моника и сео за шаховски сто. Између 16 играча Спаски је заузео 5—6. мес

то што је непућенима дало повода да говоре о његовој слабој форми.

СВЕ НЕПРЕДВИЂЕНО

У предтакмичењима 11. шаховске олимпијаде у Амстердаму десило се неколико неочекиваних резултата. Екипа Југославије изгубила је меч од екипе Сара са 2,5:1,5; Глигорић је ремизирао са Ларсеном; др Трифуновић победио је Морена, док је Рабар изгубио од Кастеља а Матановић од Векселбаумера. Због тог пораза, а и минималних победа у неким сусретима, на ша екипа је у својој групи поделила 2—3 место са Шведском, док је прво место припало Израелу са 16 поена. Неочекиван резултат је постигла у првој групи екипа Холандије у мечу са Совјетским Савезом — 2:2. Еве је жртво-

вао пешака Ботвинику, који се одбранио и у тридесетом погезу склопљен је реми. Довер се добро бранио против Смеслова, па је и ту пао реми. Бронштајн је против Кортлвера постигао једину победу за совјетску екипу, док је победу Холанђанима донео Лодовик Принс савладавши Котова. Интересантно је да је та партија била прекинута и да је за победу Принс сазнао преко телефона пре наставка игре — од Котова.

ПСИХОЛОШКА ПОБЕДА

Совјетски шаховски мајстор Бенијамин Маркович Блуменфелд (1884—1947), који је постао мајстор 1906. године, био је по струци правник а бавио се и шаховском психологијом и на ту тему написао је доста чланака и расправа. Познат је као шаховски теоретичар, аутор неколико књига и чланака из области теорије којој је дао значајан допринос.

За време игре Блуменфелд је имао обичај да у свесци записује ток својих мисли, стање на табли, расположење. Једном приликом имао је за противника неког младог првокатегорника из Москве, који је желео да искористи мајсторове забелешке. Пошто би одиграо потез он је одлазио у „шетњу“ иза његових леђа и читао. Блуменфелд је то приметио и погледом покушао да радозналца одврати од тога. Пошто му то није успело, он устаде, написао ву реченицу, одигра потез и брзо се изгуби из сале. Рече ница „Прети ми жртва ловца на пољу дб“ била је одмах прочитана. Без много размишљања његов противник је учинио ту жртву. Ускоро се Блуменфелд вратио и на за препашћење свог срећног партнера записао: „Угрожавање је било без основа. Жртва ловца је неправилна“. И ловац се нашао ван табле. После неколико потеза првокатегорник је прекинуо даљу игру и предао партију.

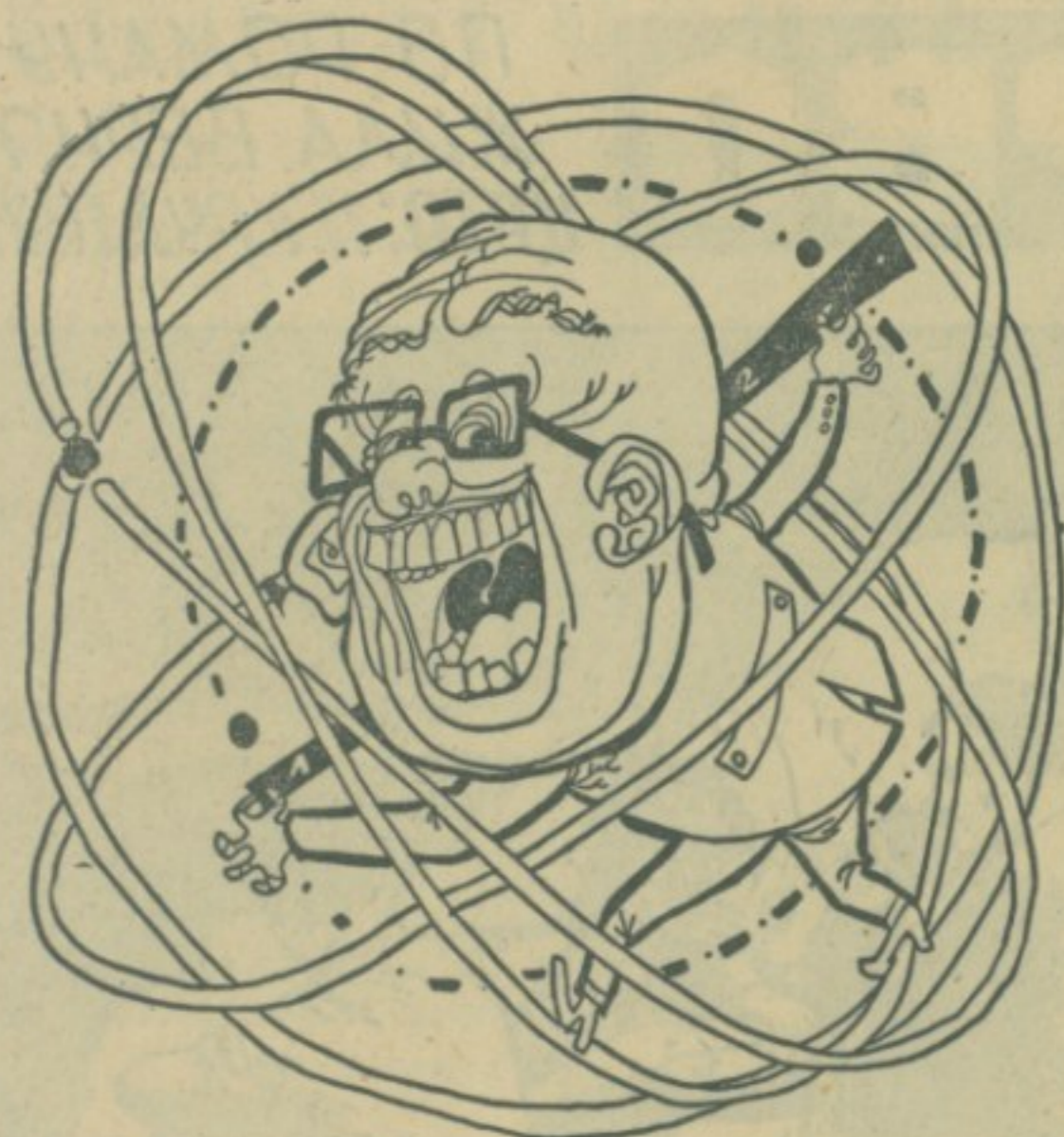

КАО ОГРОМНА РЕПА Ово необично стабло дрвета „баобаб“ подсећа на огромну репу која вири из земље.

ЗАПИСИ

Писац Сергејенко упитао је Лава Николајевича Толстоја да ли је истина да је једна његова прича одбијена да се штампа. Толстој је одговорио:

— Истина је. Послао сам био нешто као поему у прози и потписао име једне старе познанице. Уз прилог сам додао и пропратно писмо и замолио Аксакова да изађе у сусрет и пусти чланак ове старице. Он ми је брзо послао одговор и рекао ми да аутор нема литерарног искуства.

кој су мери превазиђена досадашња знања.

Одавно су прошла времена када је микрон (хиљадити део милиметра) представљао појам најмањег. Данас физичари мере помоћу милимикрона (хиљадити део микрона), микромикрона (милионити део микрона), ангстрема (стомилионити део микрона) и фермија (стохиљадити део ангстрема).

У области учесталости

зорну снагу нуклеарног експлозива од милијарде тона класичног експлозива.

Најмања временска јединица је наносекунда или милијардити део секунде. Класична јединица радиоактивности је кири. Поред тога постоји милионити део кирија или микрокири и још сићушнија јединица је пикокири.

Циљовске астрономске је дивичне мере се нису изме-

У НЕОБИЧНОМ СВЕТУ СИЋУШНОГ

звучних вибрација, после циклуса, килоцикла и мегацикла најмање фреквенције се представљају гигациклима, који имају по више милијарди вибрација у секунду.

Грам представља огроман терет у поређењу с најмањим савременим мерама за тежину. Поред милиграма постоји микрограм, нанограм и пикограм — милионити део милионитог дела грама.

Електронинжењери говоре о милијардитом делу вата али и иновском гигавату а атомисти који раде на стварању што јачих нуклеарних експлозива спомињу гигатоме, ра-

виле. Јединица за мерење космичких удаљености су и даље удаљеност Земље од Сунца, светлосна година или 9.463 милијарде километара и парсек који представља 3,26 светлосне године.

Већ је постало уобичајено да се брзина летелица у доба ракета и свемирских бродова мери брзином звука на одређеној температури познатој под именом мах. Нова јединица брзине зваће се ајнштајн. Број ајнштајна означава брзину летелица у односту на брзину светлости. Тако, на пример 0,01 ајнштајна брзину од 3.000 километара у секунду.

Једно од основних обележја нашег времена јесте брзина којом се увећавају наша знања. До недавно се сматрало да акумулирана знања из разних области науке и технике којима располажу појединци не застаревају бар 25 година. Данас накупљена знања бивају превазиђена просечно већ после петосам година тако да се током целог живота морају обновљати и освежавати.

Пред поплавом чланака, докумената и саопштења, чак и научницима прети опасност да их превазиђе захуктала наука која корача у чизмама од седам миља. Уколико желе да иду укорак са достигнућима науке, морају као ђаци непрестано да обнављају своја знања.

Област мера и њихових основних јединица најрецитији је пример у коли-

WALT DISNEY

ШУМА ДЕТИЊСТВА

ПО РОМАНУ А.А.МИЛНЕ

© 1966 Walt Disney Productions World Rights Reserved 780

НАСТАВИТЕ СЕ

Твиста читалаца

Драга редакцијо,

Као стални читалац вашег листа „Забавник“ желео бих да будем први који вам честита нову 1967. годину.

Бранко Јовановски
Ул. 71 № 9
СКОПЈЕ

Редовно читам „Забавник“ о коме могу само најпохвалније да се изразим. Велика ми је жеља да се дописујем са младима широм земље. Имам 19 година и ученик сам IV разреда Техничке школе. Волим радио-аматерство и музику. Језик дописивања српскохрватски и руски.

Милоје Милутиновић
Ул. 5 бр. 8. Н. М. Тита
НИШ

Редован сам читалац вашег листа и он ми се јако допада. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 14 година и идем у осми разред. Сакупљам фотографије беба и значке. Обожавам „Ролингстоунсе“, навијам за „Партизан“. Обећавам да ћу одговарати на свако писмо.

Ружица Маринковић
Шуматовачка 102
БЕОГРАД

Ја бих желела да се дописујем са друговима и другарицама широм наше домовине. Имам 14 година и похађам VIII разред основне школе. Сакупљам разгледнице, глауце и омоте од чоколаде.

Ирена Форго
ОШ „Борисав Петров-Брацо“
VIII-6 разред
ПАНЧЕВО

Ученица сам II разреда гимназије и желела бих да се дописујем с омладином из наше земље и из иностранства на енглеском језику. Интересује ме уметност, волим бит-музику, а љубитељ сам спорта.

Љиљана Бан
Водоводна 14
ЗАГРЕБ

Сталан сам читалац вашег листа „Забавник“, па бих зато желела да у њему објавите моју адресу. Зovem се Вера. Ученица сам VII разреда. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из свих крајева наше земље и иностранства и старијим и млађим. Обећавам да ћу сигурно одговарати на свако писмо. Мој хоби је: свирање на гитари, скупљање разгледница и маркара. Волим посебно музику и спорт. Језик дописивања: руски и српскохрватски.

Вера Солунац
Ул. Д. Тупохића бр. 9
СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Имам 18 година и зovem се Душан. Завршио сам средњу школу и запослен сам у Кикинда. Желим да стекнем пријатеље у земљи и иностранству, те вас молим да објавите моју адресу. Дописивање на српскохрватском.

Душан Гашић
Душана Васиљева 20
КИКИНДА

Имам 18 година. Желела бих да стекнем пријатеље међу младинама и девојкама. Волим све што је лепо и вредно. Одговорићу свима који ми буду писали. Језик дописивања: српскохрватски и енглески.

Тоска Јовановић
Албанска 6
БЕОГРАД

Желела бих да се дописујем с друговима и другарицама из наше земље и иностранства на српскохрватском, руском и енглеском језику. Имам 16 година, ученица сам осмог разреда.

Радила Петровић
Матосева 78
СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Редован сам читалац вашег листа и он ми се веома допада. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из иностранства и наше земље. Имам 16 и по година. Љубитељ сам забавних мелодија, филма и позоришта. Језик дописивања: српскохрватски и руски.

Љиљана Филиповић
Ул. Браће Јерковић 103 I/2
ВОЈДОВАЦ — БЕОГРАД

Редован сам читалац „Политикиног забавника“ па вас молим да ми испуните једну жељу. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Ученица сам VIII разреда и имам 15 година. Језик дописивања: српскохрватски, немачки, а може и мађарски.

Магда Гребњев
Ул. Стевана Петровића 9
НОВИ САД

Имам 19 година и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Мој хоби је гимнастика. Језик дописивања: српскохрватски и немачки.

Драган Јосиповић
Ул. Славка Прањка бр. 18
ЈАЦЕ

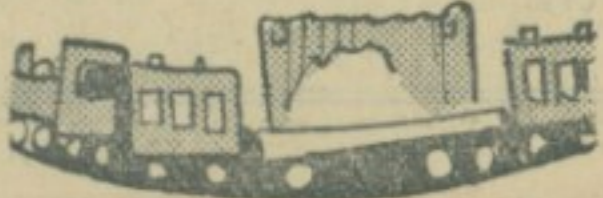

Реуматични Тарзан

Глумац Мајк Хенри, последњи Тарзан са филмског екрана, тужи продуцента филмова о човеку из дунгле и тражи одштегу од 100 милиона динара. Мајк Хенри тврди да је због тога што је у филмовима играо недовољно одевен добио тежак реуматизам. Пред тога, приликом снимања једног филма мајмуница Динки га је снажно угризла. У тужби се каже да су реуматизам и задобијена рана начинили да Хенрија полунешалима и да је тиме његова каријера глумца готово запечаћена.

Непослушни слон

На једном железничком прелазу недалеко од Варшаве чувари пруге су били сведоци необичног догађаја. Из воза који се кретао брзином од 60 километара на час, искочио је на стазу крај железничког насипа један огроман слон. Циновска животиња се два пута преврнула али је одмах лако устала, стресла се себе прашином и кренула дуж пруге према најближем насељу где је њена појава изазвала праву панику.

Касније се дознало да слон припада једном путујећем циркусу. Афричком црну се, вероватно, није свидело путовање у вагону-платформи па је искочио из воза. Сопственици циркуса приметили су његов нестанак тек на првој станици. Кренули су у потрагу и нашли га како мирно на пушта село и наставља пут уз пругу. Опет су га утоварили у отворен вагон али овога пута су оставили крај њега и његовог дресера.

Орао — крађивац

Монтер Васја Рубашов отклањао је неки квар на телефонској линији која води изнад једне клисуре у Лвовској области. На неколико метара од стуба, на којем је монтер радио, лежала је његова платнена торба са до ручком и алаткама. Изненада, незнано откуд, долетео је огроман царски орао и стао да кружи изнад стуба. Затим се, као камен, стрмоглавно према земљи и зграбио канџама торбу тешку преко три килограма. Тешко замахнувши крилима, орао је узлетео и већ је био изнад зида када се Рубашов, који се узнемирио не због саме торбе већ због алата у њој, прибрао и бацио на орла сврдло које му се затекло у руци. И погодило га је! Орао је испустио из канџи свој плен, два пута је надлетео Рубашов али га није напао већ се достојанствено дигао у висину.

НАЈЧУВЕНИЈИ ЛОНАЦ НА СВЕТУ

Миллиони људи су хиљадама година посматрали како вода кључа у лонцу или бакрачу. Још од Аристотела учени човек познаје огромну енергију која се крије у воденој пари. Па ипак, никоме пре Дениса Папена није пошло за руком да ту енергију претвори у рад.

Данас нама све то изгледа веома једноставно. Човек коме припада заслуга за овај проналазак заборављен је. Тек покоји ђак уз предавање о Папеновом лонцу запамти његово име. А колико дугу је још то научнику који је у лонцу с кључалом водом и поклопцем на домаћем огњашту открио могућност примене скривене енергије, која је покренула точак модерне историје. Из Папеновог лонца и парне машине проистекле су безбројне механичке примене које су удариле темеље индустријском развоју друштва.

Папен је рођен 1647. године у именујој калвинистичкој породици са дванаесторо деце. По очевој жељи студирао је медицину у Анжеру. После једне несрећне љубави Денис је одлучио да напусти сунчане обале Лоаре. Млади провинцијалац с напудраваном периком на глави кренуо је у освајање престонице. Имао је срећу да упозна министра финансија Луја XIV Колбера. Његова жена, која је била из истог краја као и Папен, представила је младича чувеном холандском физичару Хигинсу, коме је прозван министар давао добру месечну плату само зато да би могао располагати свим његовим изумима и проналасцима.

Папен је постао Хигинсов асистент, учествовао је у свим његовим лабораторијским опитима. Учио је брзо и његов мецена се одушевљавао младичевим даром. У то време дошло је у Француској до прогона калвиниста, преко 300.000 људи морало је напустити земљу. Хигенс је схватио да Папена треба што пре склонити. Пре него што ће Папен кренути за Лондон, проналазач првог часовника са спиралном опругом поверио му је један сат за председника Краљевског друштва за физику лорда Броука. Тај часовник отворио је Папену у Лондону пут до најистакнутијих умова Велике Британије. Убрзо је постао сарадник чувеног физичара и хемичара Роберта Бојла с којим је читаве три године вршио експерименте испитујући дејство снаге притиска.

Папен је тада имао 28 година. Настављао је упоредо и своја самостална истраживања. Објавио је рад „О начину да се размекшају кости и за најкраће време скувају све врсте меса“, у коме је дао

опис свог чувеног лонца. Принцип овог суда састоји се у томе да се температура течности херметички затворене у њему подигне до врло високог степена. Поклопац спречава ширење водене паре захваљујући снажним завртњима а вентил кроз који се повремено ослобађа пара под притиском сличан је као код данашњих парних машина.

Папену заузетом научним идејама није падало на ум да уновчи свој сјајан изум. Он није био трговац. Његова стваралачка машта била је занета мишљу о искоришћавању снаге водене паре под притиском за покретање једног мотора. Сва средства мршаве помоћи од 30 ливри годишње, које му је давало Краљевско друштво у Лондону, трошио је на набавку сировина, материјала и справа неопходних за опите. Данононно је грозничаво састављао, градио, испробавао.

У јесен 1687. године Папен је добио понуду од владара немачке државице Хесе Касел Карла Августа I да се прими катедре професора математике на универзитету у Марбургу. Бољи материјални услови навели су физичара да спреми пртљаг и напусти обале Темзе. Међутим, у Марбургу га је чекао тежак наставнички посао. Предавао је не само математику већ и хидраулику, астрологију, оптику и географију. На жалост, висок ниво његовог обимног знања није нашао на пријем код незаинтересованих студената. Техника као наука била је у повоју и млади нису марили за ту „мајсторску“ дисциплину. „Оно мало омладине што долази овде заноси се теологијом и правима док јој математика није потребна и не жели да се замара њоме“ — писао је огорчено Папен старом пријатељу Хигинсу.

Равнодушност средине само је још више подстицала ентузијазам физичара да настави експерименталне истраживачке радове. Он је осећао дамаре новог времена. Срећом, један горући технички проблем у Хесе Каселу дао му је прилику да поново опроба свој истраживачки геније. Тек ископане рударске јаме великог рударског базена биле су преплављене подземним водама. Како црпили воду из њих? За кратко време Папен је објавио опис црпке коју је назвао „нова машина за црпење воде помоћу снаге огња“. У раду је објавио њавао наизменичне покрете клипова под притиском паре и начин на који кондензована пара ствара у цилиндру празан простор и покреће усисавајућу пумпу. Овај генијалан изум, који је пре готово 300 година наговештавао рад клипа у цилиндру, искористи

ли су с успехом техничари немачких рудника у Олендорфу. Тако је Папен постао конструктор првих једноставних парних машина. Велики проналазач ни овог пута није тражио ни талир награде.

У његовој глави већ је сазревао нов велики план који је годинама носио у глави. Док се шетао кејевима реке Лана, Папен је замишљао моћне пароброде који ће користити покретачку снагу водене паре за своју пловидбу. Али проналазач није имао финансијских средстава да оствари замисао. Мада је то тешко вређало његов понос, он је закуцао на дворска врата и затражио помоћ.

Један догађај из личног живота прекинуо је за кратко време маштање експериментатора. Његова љубав из младости остала је удовица. Венчање које је прославио у јануару 1691. године изазвало је прави скандал међу његовим универзитетским колегама и калвинистичким пасторима. Али, овај догађај није му донео срећу. У његов миран дом натрпала се убрзо цела њена породица и нерадо браћа коју је морао издржавати. Жена је препиркама, свађама и сталним примедбама загорчавала живот научнику. У септембру 1695. године принц од Хесеа је саопштио Папену да катедру математике у Марбургу жели доделити другом професору. То је био врхунац. Нису помогле чак ни Лајбницево интервенције.

Папен је одлучио да напусти Немачку. Принц од Хесеа му је ипак учинио последњу велику почаст: фанатичном мисионару напретка, човеку који је у моћ технике и машина више веровао него у сва божанства, принц је ставио на располагање финансијска средства да изгради први пароброд. Непокорљиви Папен је донео одлуку да за Лондон преко Ламанша отплови у првом пароброду који ће сам изградити.

Брод је завршен 1707. године. Научник и цела његова породица укрцали су се на њега. Један слуга унео је на брод доста пртљага, књига и радне свеске великог проналазача. Пароброд је достојанствено клизио водама реке Фулде. Када су сутрадан путници стигли до места где се Фулда и Вера сједињују у моћну реку Везер, агенти бродарског еснафа одбили су да им дозволе пролаз.

Све Папенове молбе нису помогле. Очајан и озлојеђен, проналазач је поднео жалбу Минденском суду. Док је он преговарао, огорчени бродари почели су да разваљују и руше пароброд. Догодило се то у праскосорје 27. септембра 1707. године. Денис Папен је дојурно у пристаниште,

ПАПЕН

али је имао само толико вредности да присуствује лаганом топењу пловаче парне машине. Дивни токови брода били су поломљени, труп zdroбљен, на великом броју места а вода је шикљала са свих страна. Био је то истовремено бродолом једног великог сна. Денису Папену, који је успео да претвори топлоту у покретачку снагу и да утре пут великој индустријској револуцији 19. столећа, сломљена су крила. О зид назадних прописа и ускогрудих професионалних месних интереса сломила се генијална смелост човека, који је у својим хартијама чувао многобројне начрте машина које нико пре њега није изумео.

Ниједан од њих више неће постати стварност. Материјално потпуно уништен, Папен је одустао да води породицу у Лондон. Оставио је жену у

Каселу а отишао је сам у нади да ће добити помоћ и наставити рад. Међутим, у Лондону су сви заборавили Дениса Папена. Понижавао се обилажујући узалуд прагове. Уместо помоћи Краљевско друштво му је дало милостињу.

Једне ледене лондонске зиме, без хране и огрева, Папен је писао: „Сада сам принуђен да оставим своје машине у запањак угашеног орњаша“. Болестан и исцрпен, он преклиње Краљевско друштво за мало новца да се исхрани. Чак и у том последњем вапају проналазач је имао још довољно снаге да предложи „пех која је у стању да уштеди највећи део горива“. Тражио је за откуп само две ливре. Нису му ни одговорили. Умро је сам у највећој беди, у сиромашној изби. Не зна се тачно када: 1712 или 1714. године.

Мудрост Абу — Али — Алхазен — Бен — Алхазена

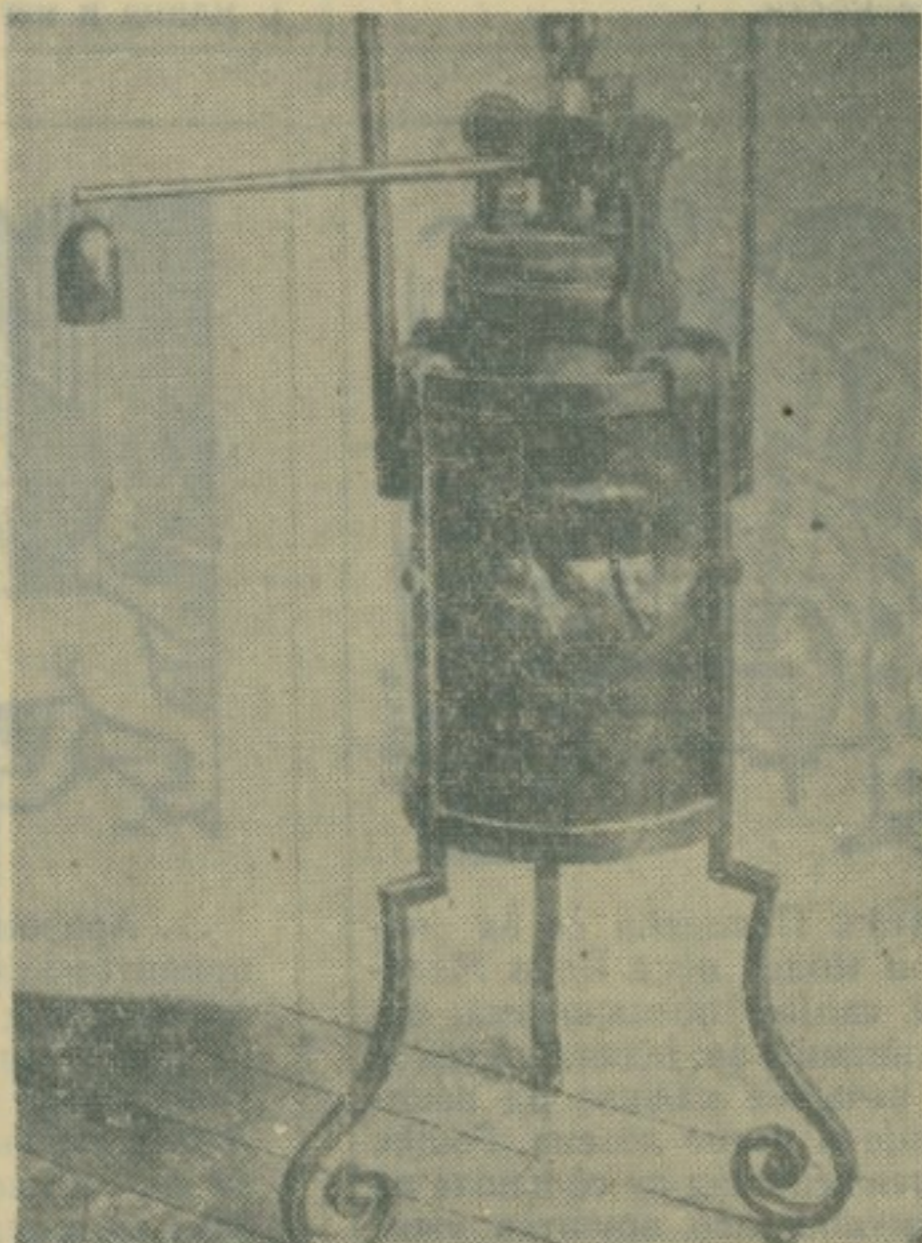
Од времена Еванђелисте Торичелија (1608—1677), у употребу је једном заувек ушао појам „Торичелијева празнина“. Историјски опит италијанског научника доказао је могућност образовања безваздушног простора у цевчици изнад стуба течности. Истовремено је овај опит омогућио да се открије и узрок ове појаве: притисак атмосферског ваздуха.

Али, још 500 година пре Торичелија, арабљански физичар Абу-Али-Алхазен-Бен-Алхазен који је живео у Шпанији изнео је у „Књизи свих мудрости“ своје учење о тежини ваздуха. Књига је пуна блиставих научних идеја. Ту је најпре поставка о промени густине ваздуха и о смањивању те густине са удаљењем од Земљине површине. Непостојаношћу густине атмосфере Алхазен објашњава појаву преламања светлосних зракова који долазе од Сунца и звезда. Арабљански научник је тврдио да светлосни зрак који косо улази у атмосферу иде по кривој линији која у односу на праву линију, више скреће према Земљи. Због тога ми видимо Сунце, Месец и звезде раније но што у ствари изађу и неко време још после њиховог залаaska. Преламање светлости скраћује ноћ.

Својствима распрострањава светлости у атмосфери Алхазен објашњава и појаву сумрака и праскосорја. Из дужине сумрака (јутарњег и вечерњег) он чак изводи закључак о висини атмосфере — 52 хиљаде стопа.

„Све је то заиста грандиозно — писао је у прошлом веку један од истраживача Алхазенових радова — и њихово објављивање произвело би чак и међу научницима нашег времена огроман утисак“. Али, мисао арапског научника потонула је под тежином средњовековног црквеног мрачњаштва. Одбачен од савременика Алхазен је отишао у Египат где је до краја живота живео у крајњој беди.

ПАПЕНОВ ЛОНАЦ

КУЋА У КОЈОЈ СЕ РОДИО ПАПЕН

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

МАЛИ ЖИВИ РУДНИЦИ

Од нешто преко стотинау хемијских елемената које данас познајемо најмање две трећине откривено је такође у живим организима. При том треба имати у виду да сви организми на Земљи нису још проучени и детаљно хемијски анализирани. Неки сматрају да је веома мали број оних елемената које не бисмо могли да пронађемо у телу живих бића.

Међутим, сасвим је сигурно да су поједини хемијски елементи у живој природи заступљени у различитим количинама. На првом месту по количини присутна у организима стоји кисеоник. То је природно јер је он везан хемијски у молекулу воде и великог броја органских једињења, а тело једне медузе, на пример, сачињава 98% воде. После кисеоника у телима живих бића по количини се налазе следећи елементи: угљеник, водоник, калцијум, азот, калијум, магнезијум, натријум, хлор, фосфор, и др. Био лошки значај ових елемената је од изванредно велике важ-

ности и о томе би се могло посебно опширно писати. Детаљним изучавањем хемијског састава организма научници су утврдили интересанту појаву да поједине биљке или животиње могу да концентришу веће количине извесних хемијских елемената. Тако, на пример, неке биљке извлаче са водом хемијски елемент литијум, чија једињења имају посебан значај у неким грамама металургије. Многи мекушци и ракови који центришу у својој крви бакар, а сисари и птице у својим крвним зрнцима садрже гвожђе. У крви асцидија налазимо знатну количину ретког и врло скупоценог ванадијума.

весно доба свога живота концентришу веће количине хемијских елемената. У овом погледу је интересантна биљка сочиво, која на врхунцу свога развоја извуче из воде целокупну количину радијума.

Познато је да жива бића утичу у великој мери на хемијски састав Земљине коре. Биљке и животиње својим присуством мењају хемизам тла. Тако, на пример, неке животиње (птице, неки сисари, скакавци и др.) приликом својих циновских сеоба за најкраће време униште или промене цео један крај, мењајући у исто време и хемијски састав

земље на којој се зауставе. Нека нам о томе нешто кажу научници који су директно проучавали ове појаве. „Ми често заборављамо ове чињенице — каже совјетски академик Верандски — јер нисмо навикли да гледамо на организме као на битан и нераздвојан део механизма Земљине коре. Своју мисао објаснићу на примеру. Крајем про-

жњи од око 4,40x10⁷ тона! Да би се добила представа о овоме броју изразимо се другачије: он је био тежак колико сав бахар, цинк и олово које је произвело човечанство током читавог столећа“.

Познати ентомолози (истраживачи живота инсеката) Д. Шарп и Н. Кузњецов, проучавајући резултате Карутерсовог посматрања израчунали су да би тежина облака коју је Карутерс навео износила знатно више. Овај облак скакаваца, изражен у хемијским елементима и метричким тонама, може се упоредити с неким планинским масивом или тачније са циновском покретном масом тих димензија.

Овај Карутерсов податак, ма колико фантастичан изгледа, готово је ништаван када се узме у обзир да нека жива бића концентришу несхваћиве велике количине хемијских елемената и једињења чија се количина тешко може изразити. Поменимо само бескрајно дуге обале створене од наслага корала, тих једноставних животиња које као полипи образују циновске колоније. Кречњачки скелети ових животиња током векова падали су на морско дно и такође створили наслага у виду спрудова и коралних острва.

Огромне масе живих организима, које концентришу различите хемијске елементе, једињења, драгоцене метале и др. толико неопходне човечаштву, налазимо и као пелчајуће алге Саргасовог мора, или у виду циновских шума, тајги или прашума. Треба додати да је ово само један поглед у бескрајну шаролукост живог света и његову улогу у сакупљању и распада-

њу хемијских елемената и једињења.

Човеку су још и данас непознате многе тајне: како и одакле неке биљке и животиње концентришу хемијске елементе. У будућности ће сигурно многе биљке и животиње постати неискрпни рудници из којих ће човек извлачити њему неопходне хемијске елементе, једињења, метале и сировине. Он то од давнина чини користећи многе културне биљке као сировине, неке алге за добијање јода и сл. У новије време се јављају подаци о покушају гајења извесних бактерија, које би из морске воде извучиле драгоцене метале, између осталих и злато!

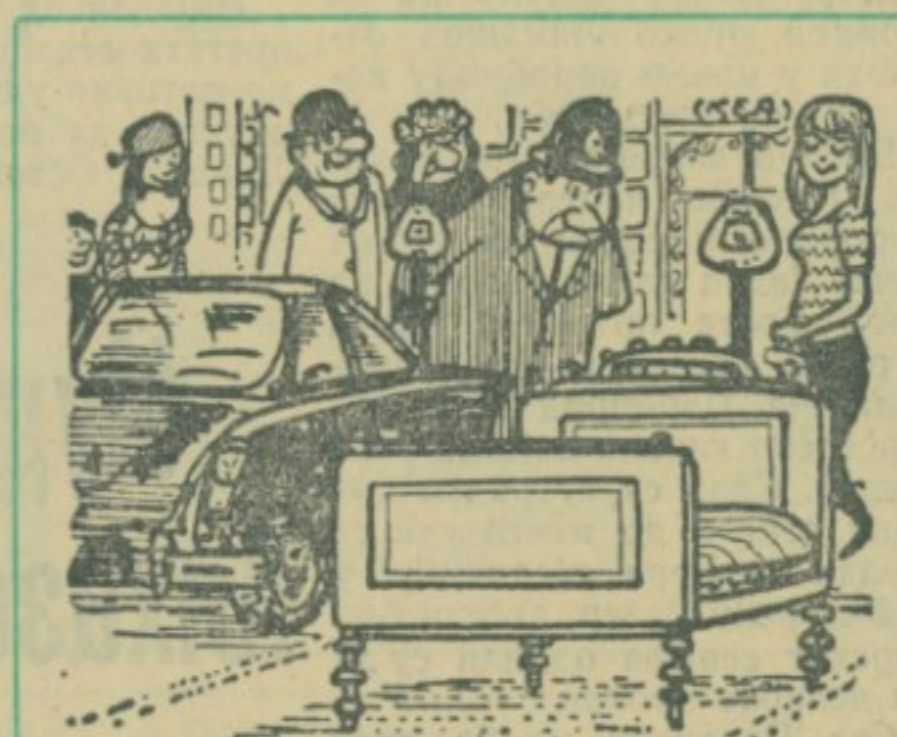
СЛАВА МОРА

„Слава мора“ је назив за једну шкољку која има веома разноврсне и живе боје. Врло ју је тешко пронаћи и врзину љуштуре поседује мали број људи. Ове шкољке нађене су на једном гребену крај Филипинских острва. Гребен сада не постоји јер је ишчезао 1900. године за време земљотреса. Пропашћу овога гребена ишчезла је и нада колекционара, али све то није доказ да се те шкољке не могу наћи на другом месту.

МОГОЛИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У... МОГОЛИЛО СЕ У...

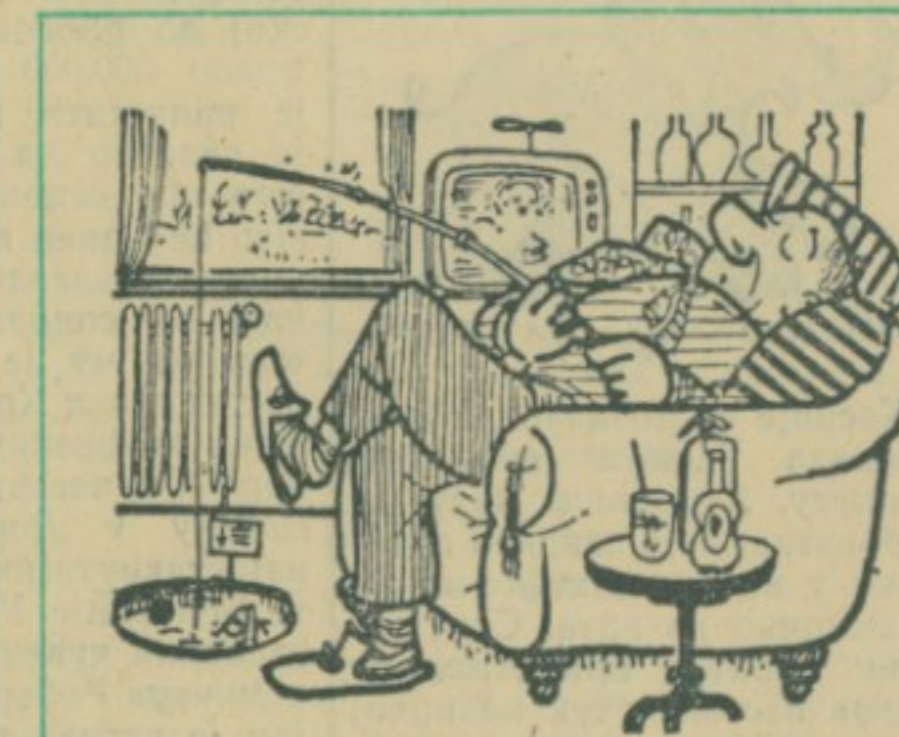
... Мајамију. Студент права Ден О' Брајен нашао је у једној кутији конзервираних острига зрно бисера чија је вредност процењена на око 150.000 динара. Када се за то дознало у читавом граду настао је прави јуриш на конзервиране остриге. Испред самоуслуга где се овај артикал продаје, данима су стајали редови. Друго зрно бисера није било нађено.

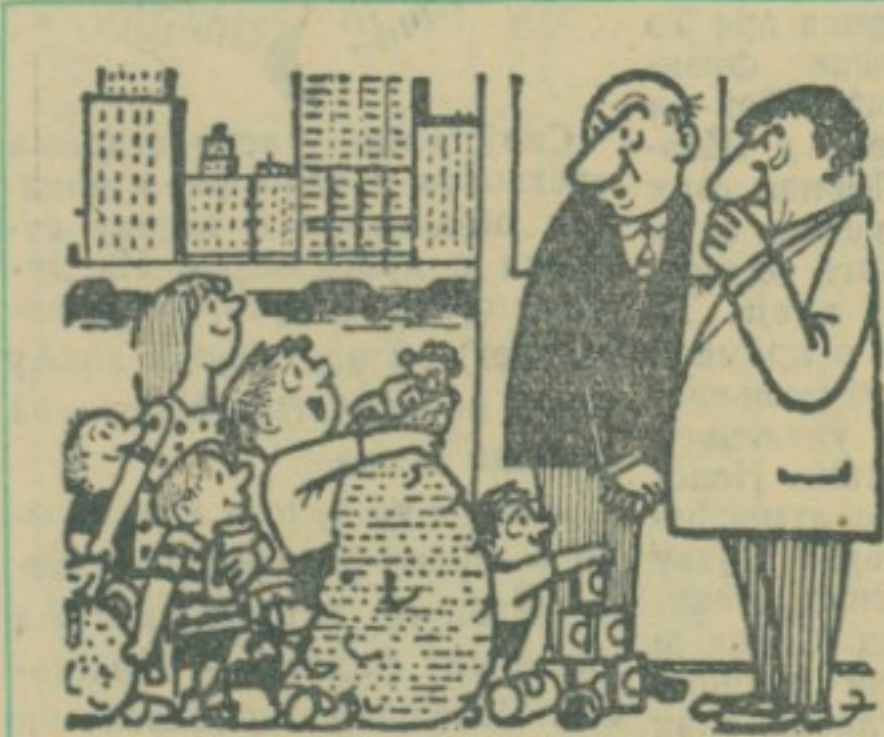
... Брајтону. Испред једног часовника за паркирање један полицајац је нашао — двоструки кревет. Постељу је паркирао неки Џон Бери да би са својим пријатељем свратио у оближњи ресторан и попио свој поподневни чај. Бери је због огрешења о саобраћајне прописе морао да плати казну од 3.500 динара. Јер, постеља се не сматра возилом.

... Тексасу. Један писмоноша који се од љутих паса бранио течношћу за распришвање која је поштарима званично препоручена, тужио је једну домаћицу и тражио знатну одштету. Домаћица је, на име, да би осветила свог пса, напала писмоношу сручивши му у лице читаву боцицу те исте течности.

... Оклахоми. „Пецање уз потпун комфор“ нуди сопственик неколико кућа на обали једног језера. Зграде су подигнуте изнад саме воде, зими се загревају а лети хладе клима-уређајима. „Страсни“ спортисти могу да пецају не напуштајући собу и фотељу. Јер, у поду сваке собе налази се отвор кроз који може да се баца удица и извуче риба.

... Мејну. Чланови месног ауто-клуба сакупили су између себе 75.000 динара да би платили деци да са ауто-путева у околини града покупе празне конзерве од пива. За сваку конзерву обећали су по 15 динара. Дечки „чистачки тим“ скупио је 50.520 празних конзерви и дошао да захтева обећану награду: 757.800 динара.

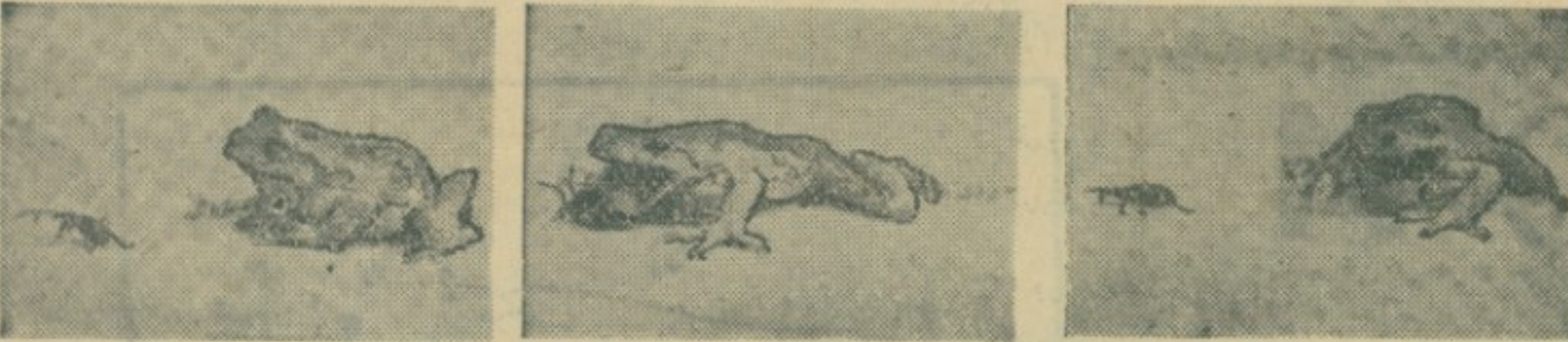
... Чикагу. На једном конгресу лекара психијатри су одлучили да организују истраживачку групу која ће годину дана посматрати и проучавати искључиво нормалне особе. Циљ ових истраживања је да се утврди како извесни људи у савременим условима живота, који разорно утичу на нервни систем, успевају да остану сасвим нормални.

... Филадельфији. Поводећи се за „последњим криком моде“ нека Една Мелцер упутила је својим познаницама, заједно са позивницама за један пријем у њеној кући, и вечерње хаљине од папира. Све исте боје и истог дезена. Гошће нису биле одушевљене кад су се нашле на окупу, док је мушки део друштва уживао у необичном призору.

... Аризони. Један једанаестомесечни припитомљени лав кога је његов господар оставио код куће као „пса-чуvara“ није ни репом мрдноу када је неки провалник упао у стан и покупио све драгоцености. Лав је стрпљиво чекао да провалник обави свој посао а затим је искористио прилику да и сам изађе кроз обијена врата и дочепа се слободе.

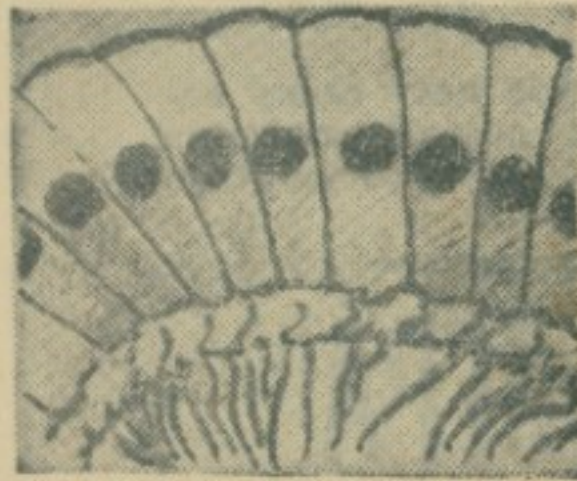

КРАСТАВОЈ ЖАБИ СТРИЖИВУВА СЕ ЧИНИ КАО ПОСЛАСТИЦА, АЛИ СЕ ОВА БРАНИ ЛУЧЕЊЕМ СЕКРЕТА У КОМЕ ИМА НЕКИХ ЈЕДИЊЕЊА ХЛОРА, КОЈИ ОЗЛЕЂУЈЕ ОСЕТЉИВИ ЈЕЗИК ЖАБЕ. ПОТУЧЕНА, ЖАБА СЕ ПОВЛАЧИ.

ОРУЖЈЕ СЛАБИХ И МАЛИХ

БИЧАСТИ СКОРПИОН, ЉУТ ШТО СУ МУ ЈЕДАН ОД ЊЕГОВИХ ПИПАКА СТЕГЛИ ПИЧЕТОМ, УПЕРИО ЈЕ СВОЈ МЛАЗ КИСЕЛИНЕ У ПРАВЦУ НАПАДАЧА.

И СТОНОГЕ СЕ ТАКОЂЕ БРАНЕ ЛУЧЕЊЕМ СЕКРЕТА. ИЗМЕЂУ СЕГМЕНАТА ВИДЕ СЕ ЖЛЕЗДЕ СА ТАМНИМ СЕКРЕТОМ.

ИНСЕКТ ИЗ ВРСТЕ ЕЛЕОДЕС КАД ЈЕ УЗНЕМИРЕН ПОСТАВЉА СЕ НА ГЛАВУ И ИЗ ЖЛЕЗДЕ НА КРАЈУ СТОМАКА РАСПРШУЈЕ ОТРОВНИ СЕКРЕТ ПО ВАЗДУХУ.

Велики број инсеката, а и неке друге животиње, производе хемијске материје које им служе за одбрану од непријатеља. „Речник“ хемијских сигнала које употребљавају инсекти и друге животиње да би се одбраниле од опасности, можда је један од најбогатих на свету. До овог закључка дошли су др Томас Ајснер и др Џеролд Мајнард са Универзитета Корнвел у Сједињеним Државама.

У ствари, како тврде ови научници, сва жива бића — животиње, биљке, укључујући и микроорганизме који су или биљке или животиње, с времена на време или емитују или примају разне хемијске поруке. Тако, на пример, бичасти скорпион распршује око себе киселину, кад га узнемире. Стонога излучује отров из жлезда које су смештене између сегмената. Једна врста мољца испушта пену из жлезда на врату. Овом „хемијском“ начину за одбрану код малих животиња сличан је јак смрад који око себе шири твор.

Хемијски секрет, који су често врло јаких мириса и излучују се у великим количинама, смештени су у жлездама врло различитим по броју, распореду и структури. Неке животиње, као стонога излучују хемијске материје у виду капљица које се споро из-

лучују, док друге, као неки инсекти из рода *Eleodes* распршују своје хемијске материје по ваздуху. Гусеница, када је ухватимо пинцетом, испушта из својих жлезда, које се налазе иза главе, мирисни секрет.

Већина хемијских материја досад пронађених код инсеката припадају неким групама неких киселина, затим алдехида, кетона, естера, хидрокарбоната и фенола.

Ове материје неки инсекти употребљавају против нападача и то готово непогрешиво тачношћу. Ако падну на осетљиве делове лица, секрет инсекта изазивају надражај на кожи и тако натерају нападача да одступи. Покушавајући да се ослободи секрета, мишеви трљају очи и њушнице предњим шапама, птице наостре перје и чисте се кљуном, а крастава жаба ногом уклања отров са коже. Обично се нападач опорави од задобијених повреда у току неколико минута и — тада обично заборави да никад више не треба да нападне одређеног инсекта.

Секрети инсеката понекад служе и у друге сврхе, као што је слање порука за забуну код инсеката који нападају истој врсти. Тако мрав излучују секрет који служи и за одбрану и за позив на забуну пред непријатељем који се приближава.

ТРИ ЛЕПТИРА

(Источњачка бајна)

Била три лептира: један бео, други црвен и трећи жути. Играла су се на сунцу и летели од цветова до цветова. Изненада поче да пада јака киша. Лептири покисаху се до голе коже. Хтели су што пре кући, али њихов дом је био далеко. Тада лептири полетеше према жуто-црвеној лали и замолише: — Лало, отвори своје латике и заклони нас од страшне кише! Лала одговори: — Примићу црвеног и жутог лептира, али белог нећу! Тада рекоше црвени и жути: — Ако нећеш нашег брата онда нећемо ни ми да се склонимо код тебе.

Полетеше даље и стигоше до белог крива. — Лепи криве, отвори своје латике и спаси нас страшне кише — замолише лептири. — Белог ћу да примим, — одговори крив — он је исти као и ја, жутог и црвеног нећу. Тада рече бели лептир: — Ако нећеш да примиш моју браћу, нећу ни ја да се склоним. Боље да сва тројица страдамо него да се растанемо. Кад је то чуло сунце иза облака, оно поцепало облачну завесу и поново засја. Лептирима се осушише крила и они срећно наставили своју игру све до вечери. Тада заједно креташе својој кући, срећни и сложни.

ЖИВОТ ИЗМЕЂУ НЕБА И ЗЕМЉЕ

Лењивци живе у шумма Јужне Америке и цео живот проводе на гранама дрвећа, обешени главом наниже, држећи се дугачким шапама. Земља је за лењивца не-

што туђе и непознато. Они се хране лишћем. Добро направљен лењивац понекад направи краткотрајну шетњу: премести се пола метра више или ниже. Уморивши се од

толиког „рада“, он спава до вечере. Док спава личи на велику чупаву лопту.

Код ове животиње је најкарактеристичнија особина — спорост. Лењивцу не само што је потребно неколико минута да премести једну ногу изнад друге, него се исто толико мора да одмара после тог „напорног“ посла. На дрвету где се храни пење се нешто брже, а не напушта га пре него што га добро не обрсти. Тада се скупља у клубок, скаче доле и почиње пут до другог дрвета. Лењивац може бити угодан кад остане једно дрво, а може исто тако и да смрша пре него што доспе до другог дрвета. Постоје две врсте лењивца: тропски (*Bradypus tridactylus*) има 9 прстију пршљенова и двопрсти (*Coloerpus didactylus*) који има 7 прстију пршљенова.

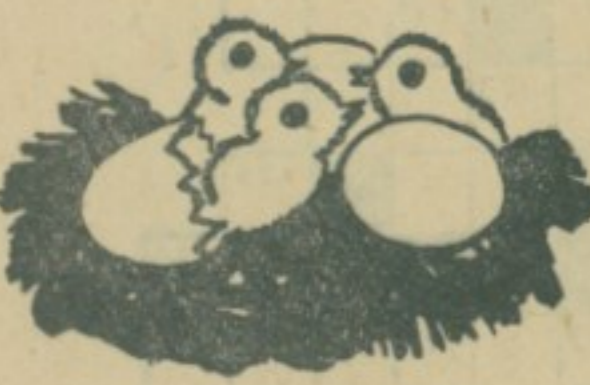

ПОКЛОН СКИТА

Скити су се жестоко опирали персијском краљу Дарију, који је упао с великом војском у њихову земљу. Једног дана он им је послао посланике да их позову да се предају. Скитски краљ прими посланике и преда им без одговора: миша, жабу, птицу и снап стрела.

Даријеве удворице тумачиле су овај поклон на тај начин што су говорили да Скити њему предају земљу, воду, ваздух и оружје. Међутим, један искусни Персијанац који је знао да су Скити веома јаки и храбри, овако је растумачио те дарове: „Ако се ви, Персијанци, не склоните или у земљу као мишеви, или као жабе не поскачете у воду, или као птице не полетите у ваздух, страдаћете од наших стрела“.

Када се Дарије убедио у истинитост овог тумачења, врати се натраг у своју домовину.

ПИЛЕЋИ РАЗГОВОРИ

код препелица, јаребика, тетривоца, фазана, шумских јаребика и других птица.

Све донедавно научници ни су могли да објасне како птици знају да им је дошло време да пробију љуску јајета и зашто једни успоравају а други убрзавају развој да би дошли на свет истовремено са својом браћом и сестрама. И тек недавно тајна је одгонетнута. Истраживачи се само ни су сетили да пажљиво послушају и чују одговоре на ова питања.

На универзитету у Кембриџу, психолог Маргарета Винс извела је овакав опит. Узела је јаја препелице и уза свако од њих поставила веома осетљиве микрофоне повезане са магнетофоном да би тако могла да сниме све звуке који настају испод љуске. Јаја, разуме се, нису лежала испод праве препелице, већ у инкубатору с провидним „кровом“.

У почетку су се магнетофон

ске траке одвијале „напразно“ — испод љуске се ништа није чуло. Али, када је долазак младунаца на свет остао нешто више од дванаест часова, микрофони су почели да хватају слабо, испрекидано куцкање. Звуци су постајали све јачи да би неочекивано сасвим престали. Пет минута после тога у инкубатору се зачуло прво пиштање и за неколико секунди „стаклена квоцка“ била је пуна сићушних птљица. Сви су изишли из љуске истовремено.

Шта значи то тајанствено пиштање? Маргарета Винс претпоставља, да је оно у некој вези с дисањем ембриона или, тачније речено, с вентилацијом њихових плућа. Тим пиштањем, закључила је Маргарета Винс после неколико узастопно изведених опита, ембриони „јављају“ један другом о степену своје „спремности“ уколико је време изла-

жења из љуске ближе, утолико су звуци из јајета јачи.

Занимљива је још једна појава: ти сигнали су веза између свих суседа по гнезду помоћу којих они сигнализирају свој развојат. „Одраслији“ ембриони тако утичу на „млађе“ да пожури и да стигну ниво „најнапреднијих“. Да би проверила ту своју хипотезу Маргарета Винс је један мањи део јаја стављала у инкубатор 24 часа касније, па ипак су ембриони у њима стигли у развоју остале. Магнетофонске траке забележиле су веома жив „разговор“ у гнезду: строга наређења која је већина издала мањини и одговори мањине о „предузетим мерама“. Најзад су сва јаја „пиштала“ у истом ритму.

Звучно узајамно споразумевање и узајамни утицај унутар гнезда настаје само онда кад суседи осећају један другог. Ако се јаја не додирују љускама, они не чују сигнале и младунци у њима долазе на свет потпуно независно једни од других. У таквим случајевима та временска разлика може да изнесе и 48 часова.

КАД ДЕЛФИН ИМА КИЈАВИЦУ

У Јапани је отворена болница за водене животиње. „Рибња болница“, како је називају, налази се у склопу великог акваријума Тобе, око 300 километара југозападно од Токија, у ааливу Исе. Директор болнице доктор Теруо Катаока и његових осам сарадника лече ту рибе, корњаче и дельфине који се разболе у акваријуму, али примају и „приватне пацијенте“ које им донесу. Пошто се о лечењу болести код риба релативно мало зна, „рибљи доктори“ приморани су да стално експериментирају.

У многим случајевима помажу исти лекови које добијају болесни људи. Болести које називају разним бактеријама доктор Катаока лечи антибиотикима. Рибима које „ступе“ у штрајк глађу због тога што нису навикле на акваријумску храну, даје витаминске препарате и средства за јачање. Корњаче које пате од сметњи у варењу

добијају препарате који стимулишу варење. Прехлађени дельфини осећају олакшање кад да им се „препишу“ капљице које и човек ставља у нос кад има кијавицу.

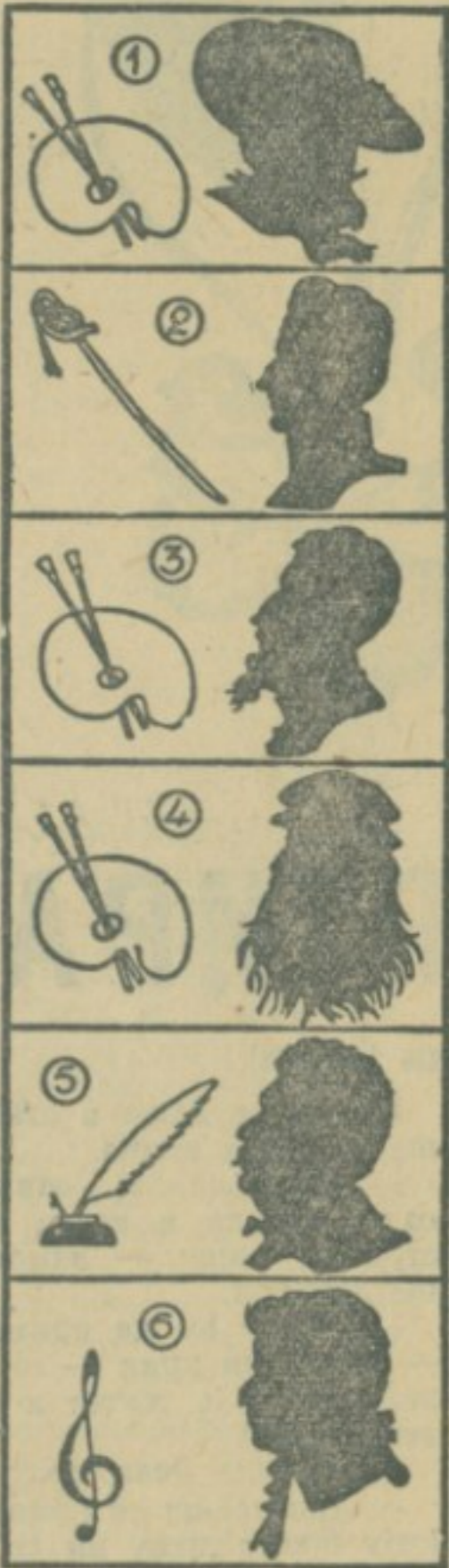
Рибе у акваријуму често оболе од једне очне болести чији су симптоми отечене „млабуљене очи“. Раније се сматрало да су отечене очи риба последица неодговарајућих животних услова у акваријуму. Доктор Катаока је, међутим, утврдио да ту болест изазива једна бактерија, и он је лечи на тај начин што у воду у којој рибе живе додаје капљице за очи које очни лекари препишу људима.

„Рибљи доктори“ постигли су нарочито велик успех у лечењу рањених риба. Доктор Катаока и његови сарадници предузимају у многим случајевима и хируршке захвате. Они најпре опију рибе, а затим их оперишу — под водом.

Ко су?

Покушајте да по silhouette-тама одгонетнете које су знамените личности представљене на нашем цртежу. Да задатак не би био превише тежак поред сваког од њих дат је симбол њиховог занимања. Да бисте погодили све личности потребно је да бар до неке познате сликарство, историју, књижевност, музику.

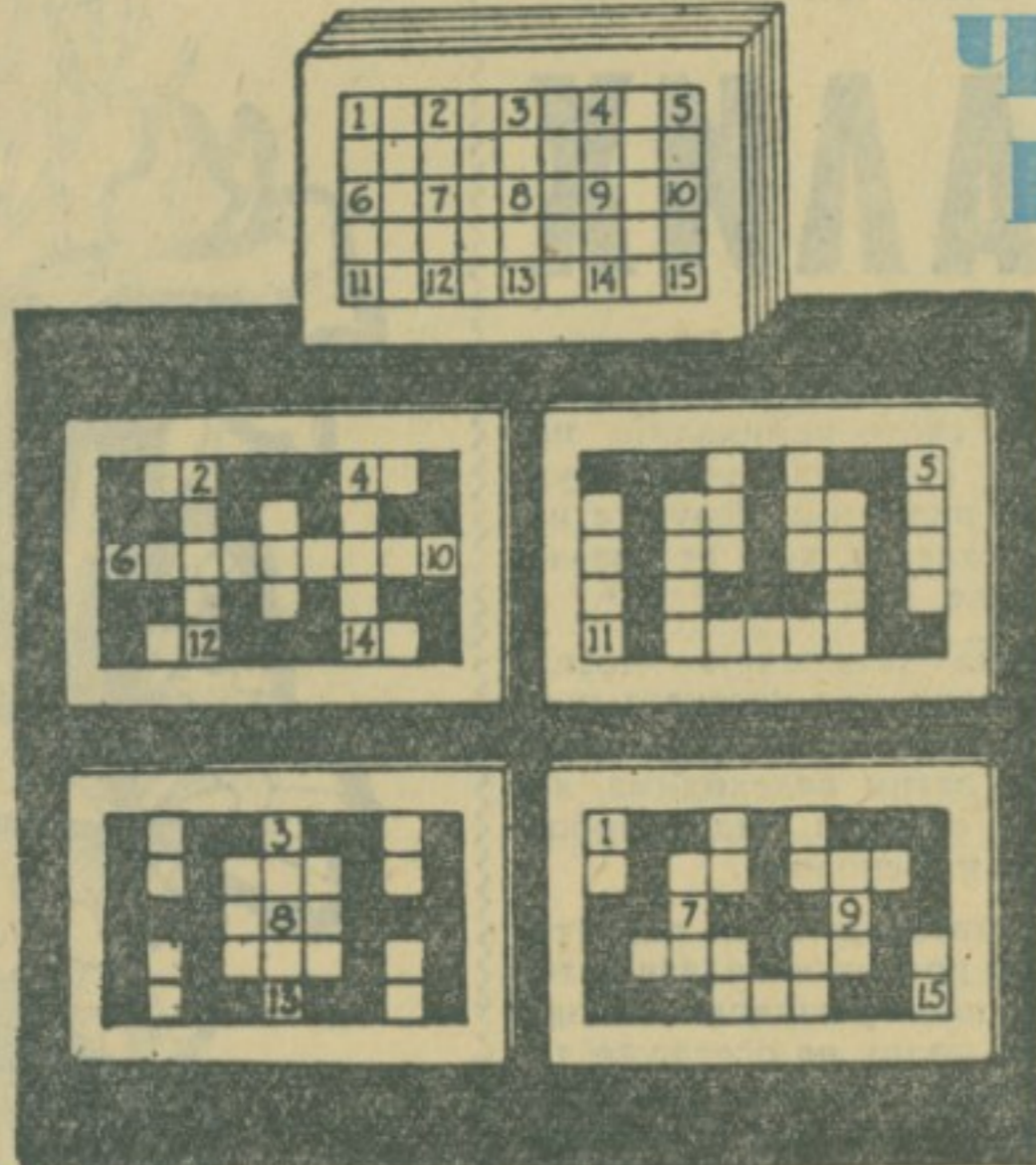

Одговор:

1. Фламандски сликар Рубенс, 2. Ослобођениц Јужне Америке Симон Боливар, 3. Италијански сликар, сликар и сестринин Јанс ван Гойен, 4. Италијански сликар и сестринин Јанс ван Гойен, 5. Француски књижевник Александар Дюма отац, 6. Аустријски композитор Фолфанг Амадеус Моцарт.

ОТВОРИ ОЧИ

ЧЕТИРИ КАРТЕ

Пред вама су четири карте издешене на квадратима од којих су неки изрезани. Сви изрезани и одбачени квадрати и групе таквих квадрата

су на нашој слици означени црним. У неким квадратима уписане су бројке. Ако се карте положе једна на другу, онда се кроз изрезане ква-

драте горњих карата могу видети неке бројке на доњим картама док не неке бити покривене. Покушајте да у мислима решите следећи задатак: којим редом треба сложити карте једну на другу да би се виделе све бројке, као што је показано на горњем делу цртежа? За сваки случај проверите своје решење на тај начин што ћете од хартије изрезати четири карте са отворима, а затим их сложити редом који сте замислили.

Одговор:

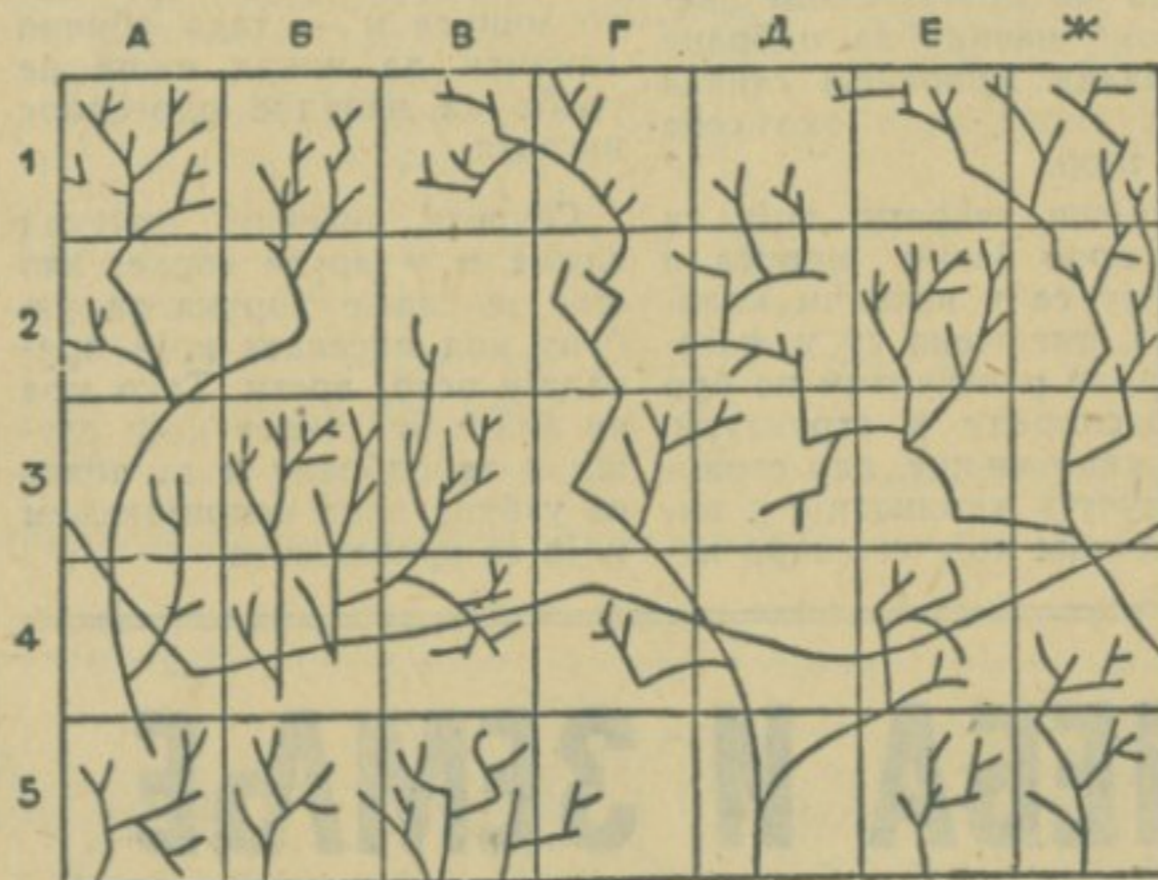
Лазар Личић Озлогор у Ансџу Личићу књиге 'Како се играју четири карте'.

Јабуке

Три дечака — Петар, Степа и Коста — помагала су једном старом баштовану да оплеви башту. Још пре него што су почели да раде он им је рекао да ће их наградити јабукама које је имао у једној корпи и да ће јабуке поделити према томе колико ко од њих буде урадио. Тако је Петар добио једну трећину свих јабука и још две јабуке више, Степа четвртину од укупног броја и још једну јабуку, а лењи Коста само једну половину преосталих јабука. У корпи је још остала једна шестина од првобитног броја јабука. Колико је јабука добио сваки од дечака.

Одговор:

Петар је добио 14 јабука, Степа — 10, а Коста 6.

КВАДРАТИ И ГРАНЧИЦЕ

Једног зимског јутра фотореporter је застао пред необичним пејзажом којег му се указао кроз прозор

хотелске собе у којој је одсео. Преко ноћи је пао снег и напољу је све било бело сем црних граници оголелог дрвета. И фотореporter је узео своју камеру да сними оголелу градину. Снимио их је кроз велики прозор који је гвозденим преградама био издељен на много малих квадрата.

Када је снимак био готов, репортер га је пажљиво разгледао и тада је приметио да су сва оквадрани, односно граници које су се виделе кроз њих различити. Само су два у квадрату граници потпуно исте. Можете ли да пронађете та два квадрата?

Одговор:

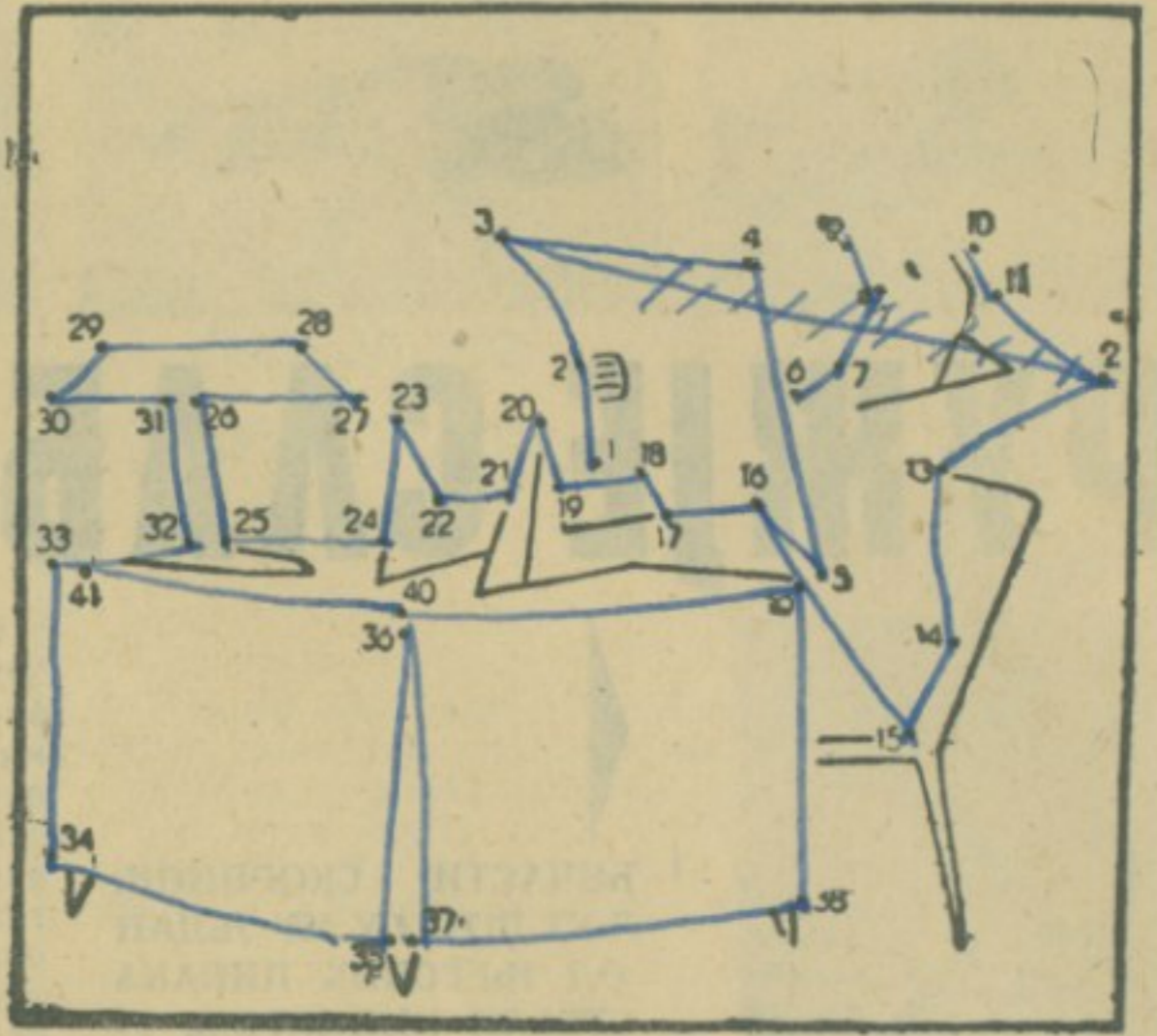
То су квадрати В-3 и Е-2.

ЗА МАТЕМАТИЧАРЕ

Овај задатак намењен је старијим ђацима, и то добрим математичарима. Један старац има тачно онолико година колико имају заједно његов син и један његов унук или онолико година колико би изнело ако бисмо помножили године другог старчевог унука и праунука. Колико сваки од њих има година ако су све те године пуни квадрати неких бројева између један и десет.

Одговор:

Старац има 100 година, унук 25, а праунак 4.

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

На нашем цртежу види се јасно само једна нога од столице, неки углови, праве линије. Ако желите

да видите целу слику повежите правим линијама све бројке редом од један до 41.

„НАОПАКА“ ИГРА

Ево неколико задатака намењених „тренирању“ ваше маште. У њима не треба ништа цртати. За размишљање вам дајемо по десет секунди за сваки задатак.

1. Ако изврнете наопако десну рукавицу и ставите је на леву руку, где ће вам доћи „длан“ рукавице? На спољашњу страну шаке или на длан?

2. Фирма фризерске радње написана је на стаклу великог излога. Она је разумела се, исписана тако да се чита са улице. Како ће се видети слова фирме посматрана из радње ако их муштерија гледа као последњи одбијени лик у серији од три огледала?

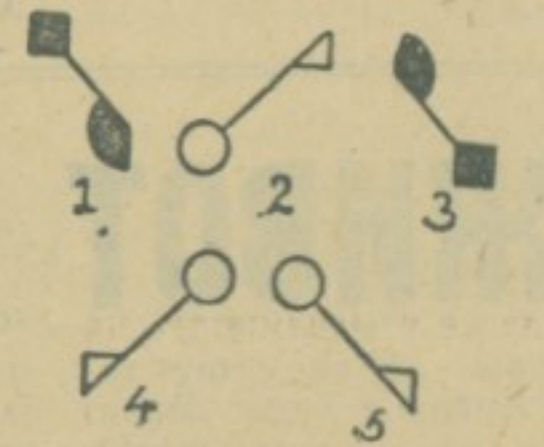
3. Две једнаке књиге чије су странице нумерисане од 1 до 100 стоје на полицама једна поред друге. Само, лева књига постављена је наопако, али јој је „хрбат“ споља, као што књиге и треба стављати. Који ћете збир добити ако саберете број са крајње леве стране књиге која стоји са леве стране и број са крајње десне стране књиге која стоји са десне стране?

која се налази на десној страни?

Одговори:

1. Десна рукавица доћи ће на длан руке. 2. Слова фирме видети се неће. 3. Збир страници износи 1000.

Сувишна фигура

Једна од ових пет фигура је сувишна. Ако добро погледате њихов облик и правца неће вам бити тешко да откријете „улеза“ Дакле, која је сувишна?

Одговор:

Фигура је обележена бројем 5.

НАПРАВИ САМ

ЗА БАКЕ

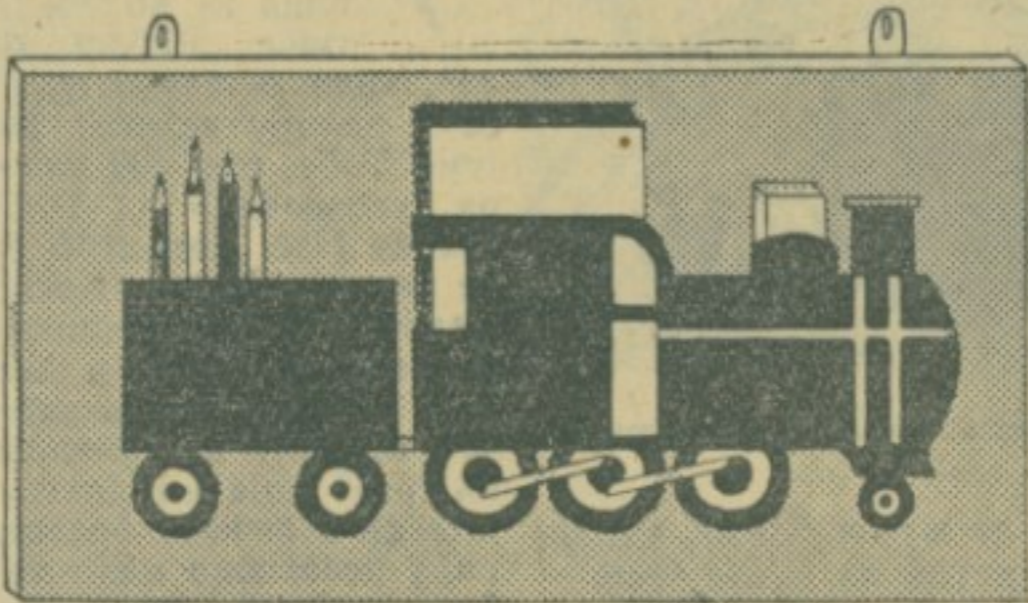
Предмет на нашој слици у ствари је мала полицка за књиге, свеске и оловке. Ако је окачите о зид изнад стола на коме радите домаће задатке или у куту који је одређен за вас, увек ћете имати при руци и на своме месту школски прибор.

Од тањих шпер-плоче или дебљег картона изрежите правоугаоник величине 60x32 сантиметра. Једну страну плоче пресушите комадом филанела или штофа а са друге, на горњој страни плоче на горњим ивицама причврстите две алке помоћу којих ћете полицу окачити на зид.

Да би вам лакше било најпре на комаду папира нацртајте локомотиву, један или више вагона, а онда према њему искројте од платна у опрезној боји од подлоге плоче делове композиције и точкове.

С унутрашње стране вагона ушито једну панталу тако да свака оловка буде издвојена.

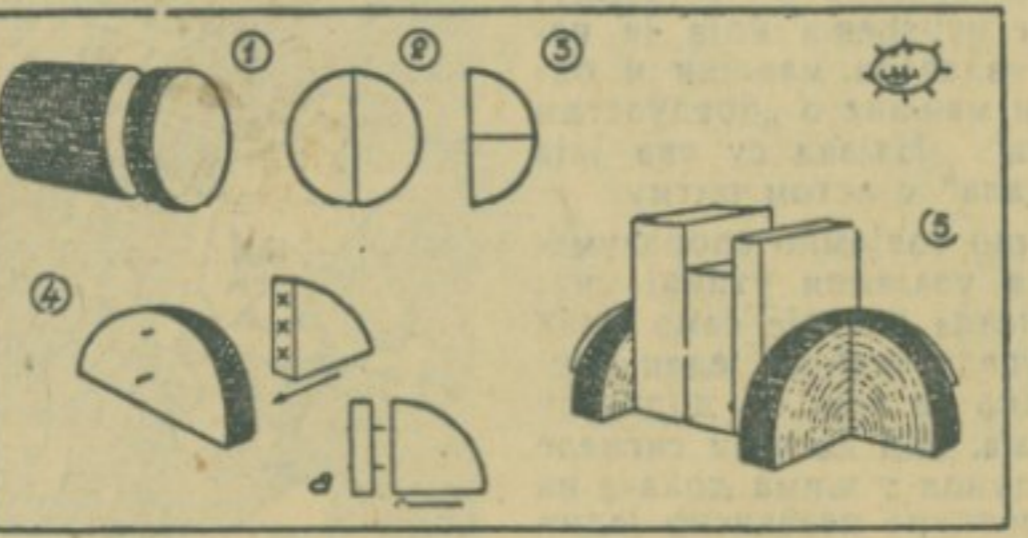
Искројене делове залепите на плочу а при том водите рачуна да не буду приљубљени уз нду па да мало одстоје јер они треба да послуже као „депови“ у које ћете сместити књиге и свеске.

ДРЖАЧИ ЗА КЊИГЕ

Да би вам књиге које свакодневно употребљава-те уредно стајале на столу, направите ове необичне држаче од дрвета. Ако немате дрво у подруму отидите до најближе дрваре и замолите две мање облике које треба да имају око 15 сантиметара у пречнику. Престружите их тако да буду дебеле по 3 сантиметра (цртеж број 1). Затим овако добијени

круг пресеците на два дела (цртеж број 2) а једну половину још на два дела (цртеж број 3). Сваку четвртину залепите на полу-круг на местима означеним крстима (цртеж број 4) и појачајте их још са две ексера. Очистите и изгладајте шмиргл-папиром дрво а затим га преласкујте и оставите да се добро осуши.

Касно по подне 15. маја 1942. године летећи у свом извиђачком авиону „харикету“ подешеном за специјална ваздушна снимања, потпоручник Џорџ Стивенсон враћао се из региона Балтика. Направио је неколико успешних снимака, а затим ухватио висину и узео курс према својој бази. Нико га није узнемиравао у ваздуху. Када је прелетео обалу Балтичког мора, погледао је испод себе а онда на карту. Надао се изнад острва Риген. Неколико минута касније угледао је нешто што је лично ста аеродром, али са необичним полукружним и округлим грађевинама.

Потпоручник Стивенсон погледа у бројчаник своје кино-фото-камере и кад виде да има још неколико метара филма, направи благ заокрет и укључи камеру. Још док је камера радила, око његовог авиона почеше да експлодирају противавионска зрна. Облачићи дима бивали су све гушћи. Стивенсон искључи камеру и удаљи се из опасне зоне. Погледа још једном у карту и тек онда утврди да се налазио тачно изнад слабо насељеног места Пенеминде, на острву Риген. Када је истог дана стигао у базу, лаборанти су извадили кутије са филмовима и одмах их развиле.

— Шта је ово, Стиве? — упитао је фото-дешифрант.

— Снимио сам Пенеминде! Интересантни објекти, мислим да се ради о непријатељском аеродрому. Уосталом, ти ћеш то боље знати.

Дешифрант је забележио уочене појединости, додао још и назив места — Пенеминде — и снимак одложио. За то време немачки генерал Дорнбергер и ракетни стручњак Вернер фон Браун радили су у Пенеминдеу грозничавом брзином на производњи немачког тајног оружја Фау-1 — Фау-2.

Потера за снимком Пенеминдеа

Време је пролазило снимак Пенеминдеа је био заборављен. У току неколико протеклих месеци савезнички обавештајци све чешће су слали вести да се у Пенеминдеу налази око 4.000 стручњака и да се тамо производи тајно оружје, које ће највероватније бити употребљено против Енглеске. Сад су све снаге обавештајне службе биле усмерене на Пенеминде. Требао је по сваку цену направити снимке или цртеже постројења. Да би продрио кроз двоструку стражу Гестапоа и неколико редова бодљикаве жице са електрич-

НАЈВРЕДНИЈИ РАТНИ СНИМАК

Британски ваздухопловни извиђач потпоручник Џорџ Стивенсон снимио је Пенеминде, немачку базу за производњу тајног оружја. Снимак направљен случајно постао је најтраженија фотографија прошлог рата.

ном струјом, многи савезнички обавештајци платили су главог.

Извиђачка ваздушна команда РАФ-а добила је задатак да прибави снимак Пенеминдеа, али сви покушаји остали су узалудни. Око Пенеминдеа се налазило неколико стотина противавионских топова, а командант ловачке заштите Берлина генерал Адолф Галанд био је лично одговоран за заштиту Пенеминдеа. Мере обезбеђења са земље и из ваздуха биле су тоталне. Прићи бази било је немогуће.

Када се обавештајна служба обратила команди ваздушног извиђања и затражила све ишто има снимљено на острву Ригену, ови су се сетили да имају снимке Пенеминдеа. За снимцима потпоручника Стивенсона наста-

ла је права потрага. И ратни кабинет и влада Енглеске тражили су ову фотографију која је била најтраженија снимак средином 1943. године. Мајор Норман Фалкон, који је руководио одељењем ваздушног снимања, имао је тада пуне руке посла око снимака Пенеминдеа. Најзад, снимак је нађен и послат у Лондон.

Ватромет над Пенеминдеом

Јула 1943. године заказана је специјална седница Одбрамбеног комитета Велике Британије, којој је председавао Винстон Черчил. Седници су присуствовали највиши руководиоци Британског краљевског ваздухопловства. Председник владе Черчил је на крају рекао одлучно:

— Напасти Пенеминде свим расположивим снагама чим се укажу повољни услови.

Министар ваздухопловства сер Арчибалд Синклер окренуо се команданту бомбардерске авијације маршалу Артуру Харису; званом „Харис бомбардер“ и у шали му овако савошито задатак:

— Збришите Пенеминде са земље! Ви то, Харисе, знате како треба! — алудирао је на Кели, који је нестало под његовим бомбардерима.

Шеснаестог августа 1943. године, на 7 британских аеродрома било је сакупљено преко 750 бомбардера „молског“ и 600 ловаца „харикетна“, „мастанга“ и „тајфун“. Маршал Харис је генералу Сирбију и свим пилотима који су се припремали за овај задатак рекао:

— Момци, од сутра Пенеминде више неће постојати. То је ваш задатак. Постарајте се да га из једног налета баците у ваздух. У случају да не успете, поновићете напад наредне ноћи, без обзира на губитке.

17. августа, око 22 часа, полетело је око 1.200 авиона британске бомбардерске и ловачке флоте. Ноћ је била мир-

на, са месечином. Сви пилоти су имали тачну представу о свом задатку, вежбали су на моделу Пенеминдеа, који је верно — по Стивенсоновом снимку — направио моделарско одељење РАФ-а. Пре свитања цела бомбардерска флота се наша изнад Пенеминдеа. Одјекнуле су страховите експлозије. За неколико минута на челична и бетонска подзема постројења било је сручено више од два милиона килограма експлозива и челика. На земљи — прави пакао.

Немачка противавионска артиљерија састављена искључиво од четвороцевних топова, пре првих бомби отворила је страховиту ватру, а затим потпуно ућутала. Погинуло је око 1.500 инжењера и техничара и готово све посаде противавионских топова у Пенеминдеу.

Генерал Галанд, који је био одговоран за заштиту Пенеминдеа својом ловачком авијацијом, два дана пре овог страшног британског бомбардерског напада извршио је инспекцију одбране Пенеминдеа и био потпуно задовољан мерама ваздушне и земаљске безбедности. Када је у освит 18. августа чуо шта се десило у Пенеминдеу, подигао је у ваздух 400 најмодернијих ловаца „фоке-вулф“ и лично прелетео 200 км. од Берлина до острва Ригена. Слика коју је угледао била је ужасна. У то време британска бомбардерска авијација сређивала се пошто ју је ловачка флота прихватила на граници Холандије, правећи око ње јако обезбеђење. Немачка ловачка авијација је одмах пошла у напад. У општем борбеном ваздушном метежу нашло се око 1.500 авиона. Водила је борба за живот и смрт. Галанд је тражио освету по сваку цену, али је није добио. Пенеминде је био обавијен димом и пламеном, а оба слагалишта тајног оружја су експлодирала и понела са собом још неколико подземних постројења.

Да би поново изградиле и поправили уништена постројења у Пенеминдеу, Немцима је било потребно 13 месеци. Десетине хиљада људи било је ангажовано на радовима. Тако је бомбардовање Енглеске тајним оружјем било одложено све до 8. септембра 1944. године.

Да би поново изградиле и поправили уништена постројења у Пенеминдеу, Немцима је било потребно 13 месеци. Десетине хиљада људи било је ангажовано на радовима. Тако је бомбардовање Енглеске тајним оружјем било одложено све до 8. септембра 1944. године.

... дресирање пиркуских фока не траје дуго јер ове животи-

ње имају изванредан осећај за равнотежу.

... у европским шумама расте око 60 врста листопадних и 18 врста зимзеленог дрвећа мада се климатски услови Европе не разликују много од услова

који владају у северно-америчким или источно-азијским покрајинама. Па ипак, у Северној Америци има 250, а источној Азији 500 врста дрвећа.

... металне затвараче за боце изумео је Американац Пејнтер из Балтимора. Тим једноставним проналаском Пејнтер је стекао огромно богатство.

... кнеже глисте немају очи и светлост осећају кожом.

... највећи брод на свету је амерички по-

сач авиона „Ентерпрајз“: дугачак је 335 метара и има носивост од 83.350 тона.

Од свих редовних возова у Европи највећу брзину постиже воз „Мистрал“, који саобраћа између Париза и Лиона. Воз је добио име према мистралу, јаким северозападном ветру који дува у крајевима крај Средоземног мора. Раздаљину од Париза до Азурне обале, која износи 512 километара, „Мистрал“ превали за тачно 4 часа.

Најстарији воз је „Ирска пошта“, који преко Холихеда повезује Лондон са Ирском. Име је добио још 1848. године. Отада су, нарочито, у Великој Британији — постојбени железнице — многим важним возовима почели да дају имена. Око једна трећина свих „крштених“ возова у Европи припада Енглеској. Само из Лондона сваког дана пође седамнаест возова са именима.

Један британски воз носи

»СЕВЕРНОМ СТРЕЛОМ« ПРЕКО ПОЛАРНОГ КРУГА

од пре неколико година име једног брода. То је „Мејфлауер“ који саобраћа између Лондона и великог лучког града Плимута. Име је добио према чувеном једрењаку „Мејфлауер“ којим су за Нови свет отпловили први енглески исељеници.

Најдужа нон-стопа пруга на свету коју један воз превалају без заустављања дугачка је 632 километра. То је пруга између Лондона и Единбурга и њу воз „Елизабетан“, не заустављајући се, превали за шест часова и 35 минута.

Најсевернији је воз са именом „Нордпилен“ — Северна стрела — који полази из Стокхолма и после 1541 преваљеног километра стиже у Нарвик. У Лапонији, између Бодена и Голивареа, „Северна стрела“ пресеца поларни круг. Ту је са обе стране пруге постављена по једна велика табла да би путници били обавештени када су и на ком месту „крочили“ у поларне крајеве. И једна железничка станица, која се зове „По-

ларни круг“ указује на ову географску занимљивост.

Од пре неколико година још једна железничка линија сече поларни круг, и то 579 километара северно од Трондхајма, између Боане и Стедија.

Прва железничка скела почела је да саобраћа 1851. године у Шкотској преко мореуза Форт. Године 1890. преко мореуза је изграђен мост и скела је „отишла у пензију“.

Од свих железничких скела у Европи „најзапосленија“ је скела која преко Великог

Белта преноси возове од Корсера до Нибурга. За годину дана ова скела превезе преко овог 25 километра широког морског рукавца око 5.000.000 путника, милион железничких вагона и 600.000 аутомобила.

Друга по живости саобраћаја је железничка скела која саобраћа у Месинском мореузу. Од 1889. године ова скела сваког дана превезе на Сицилију десет брзих возова који долазе из Напуља.

Једну од најтежих али истовремено и најживописни-

јих пруга на свету превалајује „Глечер-експрес“ у Швајцарској. „Глечер-експрес“ има просечну брзину од 30,5 километара на час. То је огромна брзина јер овај воз готово у буквалном смислу речи

вози, како неки кажу, „од глечера, преко глечера до глечера“. „Глечер-експрес“ повезује Сен Мориц и Цермат и раздаљину од 291 километара прелази за 9 часова и 44 минута.

БОРБА С ОРЛОМ

Ловац Чуликов, који лови у пределима Далеког истока, једнога дана поставио је гвожђе на замрзнутом језеру Тихо. За то време у висинама су кружили орлови, а недалеко од њега у триви скакутала је једна видра. Изненада, један орао је скупио крила и стреловито пикирао. Видра се хитро загнурила у воду кроз једну рупу на леду, а орао се зачас извио и спустио на залеђену површину језера. Када је хтео да полети, то му одмах није успело, па је Чуликов одлучио да га ухвати живог. Зграбио је орла за врат, али се овај није тако лако дао већ је зарео ловцу канце у ногу, и почео да га стеже. Најзад се ловац досетио: једном руком зграбио је своју шубару и натучао је орлу на главу. Тада је орао отпустио канце, па га је ловац могао да савлада и веже.

ЈА САМ ЛИМИЈЕР

У Паризу је 1926. године одржан светски конгрес филмске уметности. Том приликом се много говорило о значају филма, о његовој будућности, а дизане су и здравнице у част творца кинематографа — браће Лимијер.

Пажњу једног организатора конгреса привукао је слабо одевен човек који је हुтећи седео у једном углу. Он му је пришао и упитао га:

— Шта сте ви хтели?

— Знате, ја сам Лимијер — одговори збуњено човек.

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

